

laiškai lietuviams

OCTOBER 1994 SPALIS

RELIGIJOS REIKALINGUMAS ŠIŲ DIENŲ ŽMOGUI	289	Ses. Apolonija Andzevičiūtė
NEPAŽIŠTAMOSIOS IŠPAŽINTIS	293	Tautvyda Marcinkevičiūtė
NETURĖK KITŲ DIEVŲ, TIK MANE VIENĄ	297	Aušra Kukulskienė
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	301	Jonas Lauriūnas, SJ
POKALBIO TEOLOGIJA	304	Vyt. Bagdanavičius, MIC
NETARK SAVO VIEŠPATIES VARDŲ BE REIKALO	307	Alma Stasiulevičiūtė
GALYBĖ SILPNUME	311	Chiara Lubich
GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ	312	Simona Bieliauskaitė
KNYGOS	314	Red.
KALBA	315	Juozas Vaišnys, SJ
TĖVYNĖJE	316	Marija A. Jurkutė
ŠEIMA	320	Rita Repšienė
ŠYPSULIAI	323	Red.
TRUMPAI	324	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš jėzuitų veiklos Lietuvoje.

Viršelio piešinys — dail. Joanos Plikionytės-Bružienės.

Skyrių vinjetės — dail. Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos

Apdaila — Teresės Bogutienės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1994 / SPALIS — OCTOBER / VOL. XLV, NO. 10

RELIGIJOS REIKALINGUMAS ŠIŲ DIENŲ ŽMOGUI IR VISUOMENEI

SES. APOLONIJA ANDZEVIČIŪTĖ

Religinė sritis — tai žmogaus bendravimas su Kūrėju. Religija (lot. religare - surišti) yra žmogaus ryšys su Dievu, santykiavimas su tobuliausia Būtybe, kilniausia Asmenybe. Tai sąmoningas jungimasis su pačia tiesa, grožio ir laimės srove, pačių gyvybės šaltiniu. Užtat nuoširdus bendravimas su Dievu gali patenkinti Jį mylintį, Juo pasitikintį žmogų. Bendraudamas su Dievu žmogus randa atsakymus į didžiuosius gyvenimo prasmės klausimus.

Norint būti religingu žmogumi, t.y. susirišusiu su Dievu, reikia, kad žmogus asmeniškai Dievą pažintų, patirtų ir visa širdimi pergyventų, pajustų Jo buvimą savyje ir savo aplinkoje. Dievo pajutimas turi apimti jo dvasią, protą, jausmus ir valią.

“Tikėjimas Jėzų Kristų ir Tą, kuris Jį siuntė, yra būtinas mūsų išganymui” (plg. Mk 16, 16. Jn 3, 36. 6, 40 ir kt.).

Kristus išaukštino ne tik žmogaus sielą, bet visą žmogaus gyvenimą šeimoje, visuomenėje, tautoje ir valstybėje ir tuo būdu įgalino sukrikščioninti ir patį žmogų, o per jį ir visos žmonijos gyvenimą. Jei atpirktasis žmogus nepasireikš gyvenime, taip, kaip Atpirkėjas jį mokė, jei nepasinaudos dvasią stiprinančiomis

**Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčios didysis altorius.
Prisikėlusio Kristaus ir šv. Kazimiero paveikslai — dail. Antano Chmieliausko.**

priemonėmis, kurias Jis paliko Sakramentuose, ir nesivadovaus krikščionybės mokslu, jis ir toliau liks savo geismų, aplinkos ir piktųjų jėgų vergijoje.

Žmogus yra toks paslaptingas tvarinys, kad jį tegali visiškai patenkinti tik buvimas šalia savo Tvėrėjo. Tik su Dievu sujungę šį gyvenimą, vargus ir paniekinimus, rūpesčius ir nepasisekimus, mes surandame savo sielos ramybę ir pasitenkinimą, vildamiesi su Dievu būti ir amžinybėje.

Spartus technikos ir ekonomikos vystymasis greitai keičia visuomenės veidą. Žmonės vis mažiau suranda laiko tarpusavio bendravimui, susimąstymui. Rūpinasi patogiu gyvenimu čia, žemėje, o viskuo apsirūpinę jie puola į dvasinį letargą. Dievo rojus amžinybėje darosi nereikalingas, nes jis jau sukurtas žemėje. Taip atsiranda grėsmingas reiškiny — abejingumas dvasios gyvenimui arba religinis indiferentizmas. Jo šaknys glūdi moderniaame gundyme būti dievu žemėje, bet be Dievo pagalbos, be Jo dorovės normų ir pamokymų. Taip žmonės užmiršta Dievą arba paprasčiausiai nekreipia į Jį dėmesio, arba tiesiog atmeta Jį ir pradeda garbinti įvairius šiandienos “stabus”.

Ką Evangelija gali pasakyti šiandieniniam žmogui, šiandieninei Lietuvai? Ar būtina evangelizuoti mūsų tautą? Kokia bus tautos ateitis? Pažvelkime iš arčiau į tautos dvasinį veidą, ir rasime atsakymą.

Daugiausia mes tikimės iš vaikų. Jaunimą jau laikome prarastąja karta. Bet kokius sunkumus išgyvena vaikai savo namuose? Dažniausiai niekas namuose nepalaiko vaikelių tikėjimo praktikos. Priešingai. Artimųjų pašaipos ir priešiška laikysena besimeldžiantį vaikėlį kompromituoja. Jis pasimeta. Nebežino, ko dabar klausyti: ar tikybos mokytojos, kuri ragina melstis, eiti Sakramentų, ar tėvelių, kurie sekmadieniais išveža vaikus darbams į sodą?

Baigėsi pirmas trimestras. Susirinko į mokyklą tėveliai aptarti savo vaikų pirmojo trimestro rezultatų. Salėje pasigirdo priekaištinga

tėvelių aimana: “Bet kaip čia, tikybos mokytoja, su tais sekmadieniais? Mes nepatenkinti, kad mūsų vaikai sekmadieniais veržiasi į bažnyčią šv. Mišioms. Ypač keblu pavasarį ir vasarą. Pats darbymetis sode, o jie prašosi išleidžiami į bažnyčią... Ką gi mes valgysime, jei mūsų vaikai sekmadieniais į bažnyčią vaikščios?”

Besibaigiant tikybos pamokai vyresnėse klasėse, neretai pasigirsta grupelės moksleivių prašymas:

“Ar mes jau galime eiti?”

“O kur jūs taip skubate?” — klausiu nustebusi.

“Mums čia įdomu. Mes pas jus ateisime visada. Bet čia niekas nešoka. Mes skubame į ‘Tikėjimo žodžio’ maldos namus šokti...”

Tokia kasdieninė mūsų dienų religinė atmosfera mokykloje.

Iš anksčiau suminėtų pavyzdžių akivaizdu, kad jaunimas ir vidurinioji karta labai mažai tenusimano: apie religinę praktiką, šv. Mišias, sakramentus. Visai nesusipažinę su Evangelija. Mokytojai, tėveliai ir jų vaikai — visi vienodo dvasinio ūgio. Jie nebepajėgūs vieni kitiems pagelbėti, prie Dievo pavedėti.

Pažvelkime į plačiuosius visuomenės sluoksnius. Daugelis žmonių, kurie šiandien vadina save krikščionimis, tokie nėra. Tai krikščionys iš vardo. Jie nėra girdėję Evangelijos. Jie visiškai ignoruoja Katalikų Bažnyčios tiesas dėl to, kad niekas nėra jiems apie jas kalbėjęs. Jie retai arba niekada nelanko bažnyčios, nedalyvauja šv. Mišiose, savo tikėjimo nepraktikuoja ir formaliai nepriklauso jokiai religijai. Jie yra abejingi ir nejautrūs. Jie save vadina krikščionimis. Laiko save gerais ir teisingais žmonėmis. Tačiau širdimi ir protu jie artimesni netikintiems negu krikščionims. Jų gyvenimo stilius ir vertybės nesiskiria nuo netikinčiųjų. Jie nesijaučia esą nuodėmingi ir nėra turėję asmeninių santykių su Jėzumi. Jie krikštyti, tačiau yra visiškai indiferentiški, negyvena pagal krikštą.

Kita dalis tikinčiųjų yra vadinamieji “bažnyčios lankytojai”. Jie yra vos praktikuojantys. Sekmadienio pamaldas lanko gana pasyviai. Jie nesigilina ir pusiau girdi sekmadienį kunigo skaitomą Evangeliją. Jie Evangeliją niekada nesidomėjo ir jos nepriėmė. Jie retkarčiais meldžiasi, paprastai tada, kai nebemato prošvaitės. Jų tikėjimas silpnas. Kas yra Jėzus ir išganymo dovana, mažai tesupranta. Krikščioniškos vertybės jiems nėra aiškios. Jie retai gailisi dėl nuodėmių ir retai atlieka išpažintį. Jie nieko neranda (o ir neieško) Jėzuje bei Jo Evangelijoje, kas keistų jų gyvenimą. Jie net nesuvokia savo varganos padėties.

Trečia grupė tikinčiųjų — pareigingi krikščionys. Jie turi stiprų troškimą tarnauti Dievui ir uoliai dalyvauti Bažnyčios gyvenime. Jie reguliariai dalyvauja šv. Mišiose, meldžiasi, eina išpažinties ir Komunijos. Tačiau tikrų dvasinio gyvenimo gyvybinių ženklų, kaip dalijimosi Evangelija su kitais, stokoja. Jie turi tikėjimą, bet visiško atsivertimo, atsigręžimo į Jėzų Kristų stokoja. Tarp pareigingųjų krikščionių netarpsta Evangelijos dvasia. Jie labiau linkę į pasidalijimą, negu į vienybę, į individualizmą, negu į broliškumą. Sakramentinė praktika nekeičia jų gyvenimo. Jų vertybių skalėje Jėzus ir Jo atneštoji Geroji Naujiena nepirmauja.

Taip atrodo šiandieninis mūsų tautos dvasinis veidas. Jeigu mes, katalikai, atidžiai neišžiūrėsime į savo tautos veidą, pražiopsosime progą atnaujinti savo tautą Kristuje, ją evangelizuoti. Dabar yra galima ir būtina tai daryti. Mūsų laikai teikia geriausią progą įstatyti tautą į naują kelią. Ir kas tai padarys? Kas mūsų tautiečius viensys? Ar mūsų tauta priims ir žengs su Kristumi, ar be Jo?

Tai mūsų, mano uždavinys, man duotas paties Kristaus. Gelbėti tautą tenka man, kaip Jo mistinio Kūno nariui. Man reikia įsisąmoninti ir juste pajusti to uždavinio neatidėliotiną būtinumą.

“Eikite ir mokykite visas tautas!” (Mk. 16, 15). Kristus šiais žodžiais kreipiasi į kiekvieną

mūsų. Tautos dvasinis suskilimas verste verčia tuojau pat statyti Lietuvos žmones į naują vienybės kelią Kristuje ir Jo Bažnyčioje. Vientelis sąjūdis, galįs sukurti tikrą dvasių ir širdžių vienybę, yra katalikybė.

Lietuva tapo misijų kraštu. Ją reikia evangelizuoti. Ką turiu daryti? Evangelizuoti galima tik tuomet, kai mūsų tikėjimas yra gyvas. Turiu nusikratyti vidutiniškumo dvasios. Turiu pabusti iš miego ir atverti savo sielą dvasios įkvėpimui. Jei aš parodysiu savo laikams gyvą, patrauklią, dinamišką jaunatviško džiaugsmo krikščionybę, tapsiu Kristaus įrankiu tautai atversti.

Bažnyčia evangelizuoja, stengdamasi atversti žmogų Dievo žodžio jėga. Tautų apaštalas šv. Paulius ragina:

“Privalu atsižadėti ankstesnio senjojo žmogaus gyvenimo būdo, žlugdančio apgaulingais geismais, atsinaujinti savo proto dvasinėje gelmėje, apsilvilti nauju žmogumi, sutvertu pagal Dievą teisume ir tiesos šventume” (Ef. 4, 22-24).

Atsivertimas reikalauja atsižadėti, bet tai nėra žiaurus — “privalai!” Tai džiugi žinia nusidėjėliui. Jis kviečiamas į Tėvo namus. Jam suteikiamos priemonės išsigydyti iš nuodėmės ligos, parodomas kelias į išganyką.

Senasis Testamentas skatina nusidėjėlį grįžti prie Viešpaties, kad būtų išganytas ir pradėtų gyventi Dievo akivaizdoje. Naujasis Testamentas teigia, kad atsivertimas yra vienas iš pirmųjų reikalavimų. Atsivertimas yra sąlyga įėjimui į Dievo karalystę. Suvokus, kad atsisiešimas už nuodėmės privertė Dievo Sūnų taip žiauriai kentėti, kyla gailestis ir noras taisyti. Atsivertimas — tai: “Kelsiuos ir eisiu pas Tėvą”. Jis visuomet džiaugsmingai priima sugrįžtantį.

Kol žmogus neįtikės į Jėzų Kristų ir Jo nepriims kaip savo Išganytojo, išganymas tam žmogui liks bereikšmis. Reikia, kad kiekvienas žmogus asmeniškai susitiknų su Jėzumi. Evangelijos žodžiai paliečia žmogaus sielos gelmes tik veikiant Šventajai Dvasiai. Norint

NEPAŽĪSTAMOSIOS

IŠPAŽINTIS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

TAUTVYDA MARCINKEVICIŪTE

Esu kalta, esu kalta, esu labai kalta. Dieve, kuris iš taip aukštai perskaitai mažomis raide-lėmis prikeverzotą visą mano gyvenimą, kurį aš kaip sugebėdama piešiu ant paties tobuliausio lapo — Tavo valia man padovanoto pasaulio. Tu — per daug galingas, Tu — per daug išmintingas, kad, tartum paprastas Mokytojas, išbrauktum mano paliktas klaidas. Tu — per daug geras ir teisingas, kad krauju, tartum raudonu rašalu, žymėtumeis tai, kas Tau nepatinka mano gyvenimo paraštėse.

Todėl tik Tavo malonei skiriu šią savo išpažintį, atsiduodama Tau pati ir Tavo meilaus pažvelgimo prašydama savo šešių mėnesių kūdikiui, kuris dabar, man šnibždant savo žodžius Tau, spurda mano įsčiose, ir laikas nuo laiko aš turiu nutraukti šį savo tiesioginį dialogą su Tavimi, kad išgirsčiau jo mažų kojelių brazdėjimą arba reiklų ir teisingą — lyg teisėjo plaktukas — jo mažo kumštuko stuktelėjimą į mano pilvo sienelės. Drįstu šiuos savo žodžius vadinti dialogu su Tavimi, kuris esi toks didis ir

evangelizuoti kitus, pirmiausia leiskime šv. Dvasiai veikti mus pačius, kad Dievo žodis būtų mūsų gyvenimo dalis ir būtinybė.

“Aš pasirengęs Jeruzalėje dėti Viešpaties Jėzaus ne tik būti supančiotas, bet ir numirti” (Apd. 21, 13).

Pauliaus žodžiai rėmėsi šventu jo asmeniu. Iš tiesų, žmonės nepasikeis nuo to, ką tu kalbi. Jie pasikeis tik nuo to, kas tu esi. Jei esi tik žmogus — nesutiksi mirti už nusidėjėlį. Tačiau norint kitam duoti dvasinę gyvybę, reikia pačiam už jį numirti. Kito kelio nėra.

Didingi laikai, dideli įvykiai reikalauja didžių sielų, galinčių suprasti didįjį mūsų laikų Dievo troškimą, sielų, visa širdimi ir visomis jėgomis besistengiančių supažinti kiekvieną sutiktąjį su didžiąja Kristaus Naujiena.

“Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau. Visa tai darau dėl Evangelijos, kad būčiau jos dalininkas” (1 Kor 9, 22-23).

Kiekvienas katalikas šiandien turėtų save klausti: ar su manim susidūrę žmonės gali susižavėti krikščionybe? Ar aš esu gyvoji Evangelija, per kurią prabyla gyvasis Jėzus Kristus, kurio atvaizdą Jį išpažįstančiuose žmonėse išryškina Dievas, darydamas žmogų naują, dvasiškai atgimusį, pripildydamas jį Šventosios Dvasios?

galingas, jog aš, paprasta mirtingoji, nè negaliu tikėtis Tavo atsakymo, bet vis dėlto aš manau, jog nuo visų žmonių akių dar paslėpto mano kūdikio judesiai, kurie nematomi kitiems, yra lygiai taip pat, kaip ir Tavo širdies paslaptys yra nematomos visiems mums, ir yra Tavo atsakymai man.

Tad kodėl aš taip džiūgauju ir netgi paties žodžio “žudyti” nenorėjau ir nenoriu tarti lig šiol, kad šis lyg dūžtančio stiklo džeržgesys staiga sušmėžavus lange savižudžiui nepasiektų mano kūdikio klausos ir neišgąsdintų jo mažos širdelės, patikliai plakančios savu, tačiau jau ir Visatos ritmu, nors, daugelio mano rato žmonių įsitikinimu, šis mano laukiamas kūdikis neturėjo teisės įsiveržti tartum uraganas į mano saugų nusistovėjusį gyvenimą. Racionali, nieko bendra su Aukščiausiuoju ar su gamta neturinti demagogija tų priežasčių, užtveriančių jam kelią pas mane ir į šį sudėtingą, gražų pasaulį, galėtų priskaičiuoti nemaža, ir kai kurios iš jų, tokios kaip, pavyzdžiui, pavojus mano pačios sveikatai, nėra jau tokios iš piršto laužtos priežastys, kurių paprastai visada atsiranda, kuomet svarstoma blaiviai, be meilės. kai norima pateisinti savo egoizmą, dvasinį ir fizinį tingumą bei kraugeriškus kėslus.

Erodas, būdamas vyras ir Judėjos karalius, įsakė išžudyti visus metų nesulaukusius kūdikius, bijodamas, jog jų tarpe jau yra gimęs Mesijas, tačiau sunku įsivaizduoti, ko ir kaip labai turėtų bijoti dar negimusiojo motina, kad laisva valia leistų tokiems pat negailestingiems žudymo įrankiams sunaikinti jos kūdikį?

Tad kokias priežastis, verčiančias atsisakyti būsimo vaiko, nurodinėjo įžvalgūs žmonės man ir ką man reikėjo atmesti tuomet, kai jis ramus ir visiškai manimi pasitikintis glūdėjo mano kūne ir sielos kertelėje? Žinoma, nieko nepa-

darysi, nepaneigsi šito, jog man jau daug metų — trisdešimt aštuoneri, vyrui — dar daugiau, tokių metų būdami, mes jau privalėtume ramiai laukti anūkų, o ne savo vaikų, vaikų mums jau, regis, pakanka —juk turime šešerių metų sūnų, o iš pirmosios vyro santuokos yra dar trys vaikai, jau ir suaugę, nors jiems taip pat reikia globos ir meilės. Atleisk, man, Viešpatie, kad negalėjai manęs apdovanoti santuokos sakramentu ir Bažnyčios palaiminimu, kad ramiai tikėčiau, jog ir pomirtiniame pasaulyje niekas neišskirs manęs ir mano vyro, ir kad mūsų abiejų vaikai yra nekalti ir malonūs Tavo dieviškam žvilgsniui...

Tada, kai net ir bažnyčios palaiminta mano vyro pirmoji santuoka pasirodė nesėkminga, ir sutuoktiniai, deja, turėjo gyventi atskirai, dar daug metų turėjo praslinkti ligi to laiko, kai mes susipažinome ir taip ilgai grūdinom, šlifavom savo abipusį jausmą, kad ši antroji jaunystė, šis antrasis kvėpavimas, kai viskas aplinkui žydi, o į pasaulį ateina nauja gyvybė, nesibaigė ir dabar, aplenkdamą net ir biologinį amžiaus laikrodį. Ir, nors nepažįstantiems mūsų atrodys, jog, eidami šalia vienas kito, mes stumiam vežimėlį, kuriame saldžiai miega anūkas arba anūkė, širdy mes abu juoksimės iš šio gamtos pokšto, žinodami, kokios jaunos yra mūsų sielos, ir dėkosime Dievui, kad Jis vis dar mus myli, nes kaip savo nesibaigiančios meilės įrodymą atsiuntė mums šią gyvą dovaną — mūsų kūdikį.

O, kad tik jis gimtų ir būtų toks sveikas ir puikus, kokį aš jį regėjau savyje su ultragarso pagalba ir paskui, pralenkus laiką, mačiau, kaip jis su dryžuota Buratino kepure ir elementoriu mi eina į pirmąją klasę ir kaip vėliau jis įsimyli ir kaip auga bei šakojasi žmonių giminės medis-obelis, vedant tokius saldžius vaisius, kad visiškai aiškiai galima suprasti, kodėl ir mūsų pramotė Ieva, rojuje neturėjusi jokių rūpesčių dėl vaikiškų batelių poros ir kuri net nebūtų supratusi, kas yra vaikiškas vežimėlis bei visi konkretūs žemės daiktai, negalėjo nenusikinti

tokio gundančio obuolio ir nepavaišinti juo Adomo.

Ir aš nusilenkiu, Viešpatie, Tavo valiai gimdyti savo vaikus skausmuose, su dėkingumu priimdama Tavo dovanas — kasdieninę rupią duoną, kad mano kūdikis būtų toks pat gyvybingas kaip rugio želmuo; medų, kad mano kūdikio balsas mano klausai būtų toks pat saldus kaip šis, o juo išmaitintas vaikas paaukęs būtų toks pat darbštus, kaip ir medų sunėšusios bitės; riešutus, kad kūdikis būtų toks tvirtas kaip ir branduoliu jį pamaitinęs kevalas; pieną, kad taip baltai blizgėtų kada nors prasikalsiantys mano kūdikio dantukai; žuvį, kuria Tavo Sūnus pamaitino minias jį girdejęs ir mačiusių žmonių, kad ir mano kūdikis atsimintų kažkada buvęs jų tarpe...

Ir aš norėčiau, kad ir šie gimdymo skausmai būtų tokie pat natūralūs, kaip ir visos Tavo siunčiamos dovanos, nes Tu žinai mūsų jėgas ir siunti tokius skausmus, kokių mes esame pajėgūs išverti, tad, jei tik įmanoma, atsiųsk man kūdikį be Cezario pjūvio, kurį man žada mano organizmo sandara nepasitikintys gydytojai.

Bet, dar nespėjus Viešpačiui nuolankiai padėkoti už šią dovaną, šalia ima šnypšti šėtonas: “mesk šitą vaisių, vos jį prakandus, nes, vos jį suvalgiusi, tu numirsi arba, būdamas nevertas tų dvasinių ir fizinių jėgų, kurias jam ketini atiduoti, jis sužlugdys tavo karjerą, atims sveikatą ir t.t., o aš tau žadu linksmą, pilną nuotykių ir gražių daiktų, kuriais galėsi puoštis, gyvenimą, sėkmę moksle, mene, profesinėj karjeroj”. Taip, mūsų siela yra labai brangi — neįperkama ir neišmainoma į nieką jau vien todėl, jog ji yra amžinosios dieviškosios prigimties, taigi šėtonas, tai puikiai žinodamas, yra pasiryžęs ir dar brangiau už ją sumokėti. Nes, tik laimėjęs žmogaus sielą, jis vėl išdrįstų

pasirodyti Aukščiausiam, ieškodamas išganymo pats savo maištui prieš Sutvėrėją ir teisingumą tuo, jog pats žmogus yra tuščia, žiauri ir nevaisinga būtybė, nualinusi ir šią planetą, į kurią ją ištrėmė Dievo rūstybė, ir jog visur, kur tik atsiranda žmogus, išsenka upės, vėjas gena per visą kontinentą nuodingus radioktyvius debesis, išdžiūsta miškai, o baisios ir dar neregėtos paties žmogaus iš Sandoros skrynios išleistos ligos ir genų kaita grasina visiškai nutrinti dievišką žmogaus atvaizdą netgi iš šios planetos atminties...

Tačiau visame šėtono ginklų, pinklių ir turtų arsenale nėra nieko, kuo iš tikrųjų būtų galima suvilioti laisvą ir laimingą sielą jau vien dėl tos priežasties, jog siela tik laikinai vieši jos išganymu besirūpinančiame mirtingame žmogaus kūne, jog ji netgi nėra šio kūno nuosavybė, priklausydama tiktai ją dovanojusiam Viešpačiui, prižadėjusiam prisikėlimo viltį ir amžinybę tiems, kurie ją gins nuo šėtoniškos klasės, kad galų gale grąžintų tikrajam Savininkui kiek įmanoma švaresnę, nesuteptą žemės sūriuoją vargą.

— Ak, bet ir jūs, žmonės, juk esate kūrėjai, — ieškodamas kokios pažeidžiamos vietos, toliau meilikaujamai šnypščia šėtonas. — Pavyzdžiui, tavo vyras yra architektas, kaip jis galės projektuoti gražius šiuolaikinius pastatus su linksmai trykštančiais fontanėliais vidiniuose kiemeliuose, jeigu ir dieną, ir naktį jį persekios neramus kūdikio verksmas, kai fizinių jėgų jau ir taip mažai, o kūrybinio darbo našta vis didesnė. O ir tu juk esi dailininkė, kurios paveikslų parodose jau dairosi tavo meno gerbėjai, tu juk esi pašaukta kūrybai ir negali į žemę užkasti gauto talento, tuo įgydama Viešpaties nemalonę: juk gimdyti gali bet kuri šios žemės moteris, savo vienintelį pašaukimą ir atrandanti tik motinystėje, bet kaipgi tu tapysi savo paveikslus, kurie žmonėms yra reikalingesni net už tavo vaikus, jeigu vienoje rankoje laikysi žinomą kūdikį, o su kita vedžiosi raidės elementoriuje, mokydama savo vyresnįjį vaiką skai-

tyti? O jeigu netapysi paveikslų, kurie yra tavo džiaugsmas ir kasdieninė uždirbama duona, nebus ir lėšų būtiniausiems dalykas padidėjusiai šeimai išlaikyti skurdžiam ir tamsiam tavo krašte, kurio valdininkai iš aukšto, smerkančiai težiūri tiek į menininkus, tiek į kūdikius auginančias motinas, šių dalykų netgi nelaikydami visuomenei naudingų darbu? Ar tuomet, pasipūtėle, nesigailėsi ir ar nepagalvosi, jog ir aš norėjau tik gero jums abiem su vyru?

— Ak, šėtone, tariamai besirūpinantis mūsų geroje ir, kad būtų įtikinamiau, dalį tiesos išmoningai suplakantis su savo paties prasi-manymais: jeigu tau taip rūpi mano vyras, kurio darbui tariamai trukdys kūdikis, tai šiose tavo pastangose aš įžvelgiu velnišką norą sumenkinti visą žmoniją, paversti ją ne neribotą potencialą turinčia kūrėja, bet konvejeriu, kurio kiekvienas varžtelis ir sraigtelis mato tik savo siaurą funkciją. Kaip lengva tuomet būtų tau, šėtone, turinčiam savo kėslų, užvesti ir sustabdyti šį beveidį mechanizmą ir padaryti jį visiškai priklausomu nuo tavo valios! Bet ne tu, o vaikai yra tikrasis gyvenimo perpetuum mobile. Ir jeigu mano vyro suprojektuotų namų sienos bus termodinamiškesnės negu jos buvo ligi gimimo kūdikio, kuriam reikia daugiau šilumos nei suaugusiems, jeigu išorinės pastatų formos savo nežabotu kūrėjo vaizduotės skrydžiu labiau primins nerūpestingą Edeną, o ne beveidį, beviltišką tartum su pasmerkimu likti žemėje visiems laikams susitaikijęs ir tebedėliojantį penkiaaukščius blokinius namus žmogų-robotą, tai atsitiks tik todėl, jog jo paslėptas kūrybines jėgas išlaisvino nekalto kūdikio akys, rodos, dar tebeprisimenančios rojų, su kuriuo dar taip neseniai atsisveikino tik todėl, jog jį į žemę pašaukėme mes.

O jeigu tau taip rūpi ir mano talentas, tai aš žinau, jog “iš to, kuriam daugiau duota, daugiau bus ir pareikalauta”. Jaučiuosi gausiai apdovanota, vis naujų dovanų man atsiunčiama net ir dabar, ir aš žinau, jog ligi šiol dar nespėjau nė mažiausiąją dalimi grąžinti to turto, kurį

man patikėjo mano Viešpats. Tačiau jis pasitiki manimi, ir todėl aš negaliu Jo pasitikėjimo apvilti.

Tačiau dabar, kai vieninteliu orientyru šioje klaidžioje žemėje mums paliktas gėrio atskyrimas nuo blogio, aš pastebiu, šėtone, tavo klatingą manęs kaip kūrėjos sureikšminimą, tikintis, kad aš patikėsiu, jog bent kiek skiriuosi nuo vienodai vargą vargstančių žemėje mano pilkųjų brolių ir seserų, kad ant šio puikybės kabliuko mane bus galima nusitraukti į patį pragarą.

Ak, naivusis šėtone, klatingai prisigretinantis prie visų žmonių, artėjant išbandymams jų gyvenimo kelyje, kad, laimėjęs dar vieną pražudytą sielą, mėgintum įrodinėti Viešpačiui tuščiaavidurių žmonių, gyvenančių bevaisėj žemėje, pasmerktumą, prašydamas išganyto tik sau, maištininkui, kad vėl būtum priimtas į angelų tarpą. Ir dabar, kuomet aš iš anksto perkratinėju savo sąžinę, ruošdamasi vasario speigui, kuomet gimdymo namuose Tu, Viešpatie, spręsi mano ir mano būsimo kūdikio likimą, aš vis labiau atsiduoju į Tavo rankas ir vis labiau jomis pasitikiu, ir todėl atleisk man, Viešpatie, mano nusižengimus ir padarytas klaidas, atleisk, Viešpatie, man ir tai, jei kada ir nepaprieštaravau kurio nors žmogaus būdama pavadinta kūrėja, nes vienintelis Tu esi Kūrėjas, o aš, besizavinti Tavo kuriamais gyvybės stebuklais, netgi didžiausio įkvėpimo minutėmis geriausiu atveju jaučiuosi tik Didžiojo Meistro pameistrų, kuris išpūtęs akis stebi, kaip staiga atgyja dar drobe uždengtas amžinasis paveikslas, suspurdėjęs po motinos širdimi, pameistrų, kuris staiga suprato, jog dar nieko nemoka, vis dėlto yra džiugus, ramus ir laimingas vien todėl, jog visko gali mokytis iš Tavęs.

NETURĖK KITŲ DIEVŲ, TIK MANE VIENĄ

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

AUŠRA KUKULSKIENĖ

Anuomet, kai žydų tauta, išbėgusi iš Egipto vergijos, keliavo dykumos pakraščiais į Dievo pažadėtąją žemę, neišvengė nei pati nepalinkusi į stabmeldybę, kai aplinkui juos visos pagonių gentys tegarbino dievus, pasidirbdinę jų stabus. Tą patį ėmėsi daryti ir žydai, Mozei ilgai nenulipant nuo kalno su 10-čia jam duotų Dievo įsakymų. Mozė užtiko savo tautiečius Sinajaus papėdėje bešokančius apie savo pasidirbtus stabus.

O kaip su mūsų laikų žmogumi, tuo, kuris jau turi Jėzaus Kristaus jam atneštas tiesas ir jau patvirtintas paties įsikūnijusio Dievo gyvenimu tarp žmonių ir Jo mirtimi bei prisikėlimu? Ką jis tiki ir kuo tiki?

Evangelijoje randame tokį žmogaus šauksmą Jėzui: „Aš tikiu, Viešpatie, bet padėk mano netikėjimui!“ (plg. Mk 9, 24). Šis šauksmas šiandien aidi kiekvieno žmogaus lūpose, kuris tik atsigręžia į Dievą. Juk šiuolaikinė kultūra visai neužtikrina, kad Dievas egzistuos. Kai mes ištariame žodį „Dievas“ tai atrodo, jog mums niekas neatsiliepia šiuo vardu pašauktas. Atrodo, kad to Dievo nėra, kad niekur nepastebi Jį apsireiškiant, anot Sarto, „Nuo šiol yra tik žmonės“. Ir mes pasidirbame gausybę įvairiausių stabų — tai turtą, tai karjerą, tai garbę,

tai pagaliau stabo vieton pastatome ir save su visomis savo ydomis ir instinktų patenkinimu. Tai visi mūsų dievai. O tikrojo Dievo mes nepastebime iš tų ženklų, iš kurių Jo esimą pažino mūsų protėviai, iš tų tūkstančių požiūrių, kurie apie Dievą byloja.

Seniai jau praėjo tie laikai, kai apie Dievą bylojo erdvė, pilna žvaigždžių, kurios Autorių taip karštai sveikino pats Volteras: „...Dievas yra, be jokios abejonės yra! Ir aš kūrinys Jojo rankų esu ... Taip, Platone, tu tiesą sakai — mūsų siela nemirtinga! Per ją kalba Dievas, kuris joje slepiasi. Aš jaučiu, mano Dieve, kaip TU mane trauki, kaip mane Tu amžinybėn vadi!“ (Voltaire, Filosofiniai laišakai, 18-tas laiškas, 1751 metai). O šiandien kosmonautai (rusų) gyrėsi Jo niekur nesutinką. Ir daugelio šiuolaikinių žmonių sąmonėje Dievo nėra, nes neliiko erdvės, kur Jam būti. Ten, kur buvo įžiūrimas Dievas, šiandien įžiūrima tik gryna matematika.

Su Dievo buvimo klausimu glaudžiai siejasi ir gyvenimo prasmės klausimas. Kam visa tai? Kokiu tikslu gimei? Kodėl kažkas gyvuoja, vietoj to, kad nieko nebūtų? Ir niekas į tokius klausimus įtikinamai neatsakys. Jeigu anuomet žydai savo klajonėse iš Egipto į Palestiną vis

dėlto įžvelgė Tą, Kurį jie vadino Dievu, tai visai ne dėl to, kad jiems būtų trūkę vaizduotės. Ne. Jie išreiškė įsitikinimą, kad Dievas visur yra tenai, kur tik žmogus yra, nors žmogus nebūtinai turėtų Juo tikėti. Manyta, jog Dievas jautrus savo garbei, ir Jo garbei negailėta deginamųjų aukų.

Nepamirškime, jog nemažai pranašų yra palydėję savo galvas, kai atkakliai šaukdavo, jog Dievo nėra tenai, kur Jo ieškota. Būtent, kad Jo nėra tautos karuose nei diplomatijos vingiuose. Ir pranašai skelbė, jog nėra Jo tenai, kur žmonės buvo įsitikinę, jog Jis yra ten — aukštai, už debesų, danguje, arba tose ceremonijose, kurios ruošiamos to Dievo garbei. Kai žmogus to nepastebi, tai ir Dievo jis neįžiūri, kad Dievo reikia ieškoti žmonėse.

Taigi jau pranašai atkreipia mūsų dėmesį į tai, kaip reikia Dievo ieškoti ir kur galima Jį surasti. O juk būtų galima šį žodį “Dievas” pripildyti įvairiausiu turiniu, visokiausiomis prasmėmis. Būtų galima Juo suprasti visa tai, ko mums trūksta, būtų galima Jį vaizduoti galingu, kai mes tokie silpni, vaizduotis amžinu, kai mes mirtingi, teisingu, kai mes tokie neteisingi. Vaizduotis visur Esančiu, kai mes užimame tik tam tikrą menką erdvės lopinėlį, ir panašiai, ir panašiai...

Mes linkę Dievui perkelti savo pačių įsivaizduotas ypatybes ir tam tikru būdu mes Dievą “ištraukiame” iš mūsų pačių. Ir, kai toks mūsų vaizduotės sukurtas Dievas egzistuoja, tarsi koks japonas ar kinietis, tai mums — šiuolaikiniams žmonėms — nei šilta, nei šalta... Dažnai Dievas suvokiamas tik tokiuose santykiuose, kai Jis pasveikinamas, kai Jam pagiedama ar paskaitoma gražios, Jį liaupsinančios maldos.

Tačiau Dievas mums nesuvokiamas tokiuose santykiuose, kad būtų pakviečiamas pasidalinti savo valgiu ar būstu. Anoks mūsų vaizduotės sukurtas Dievas galbūt numalšina mūsų smalsumą ir leidžiasi, kad apie Jį parašytume storas disertacijas, kad apie Jį vingriai pakalbė-

tume. O mes Dievo neįžiūrime, kai Jis praeina pro mus nuskriaustame žmoguje, neturinčiame kur apsigyventi benamyje, stokojančiame geresnio maisto neturtėlyje, ar pasiilgtame motiniškos globos vaikų namų pamestinukyje... Mes tiesiog neįsivaizduojame, kur tas Dievas turėtų būti, nes ir pamokslai gan dažnai mums Jį pavaizduoja tokį “bėkūnį” jog atrodo, kad Jis yra kažkur tenai mums nepasiekiamas.

O krikščionybės programa yra tokia paprasta ir konkreči. Būtent liautis Dievo ieškoti kažkur “aukštybėse” o reikia Jį atskleisti esantį čia pat. Tik, aišku, su sąlyga, kad mums patiems būtų aiškus Jo Esimas. Iš Šventraščio žinome, kad mūsų egzistencijos prasmė gali būti pavadinta Dievu, su sąlyga, kad šis pavadinimas nebūtų anoniminis, o kad Jo vardas būtų įkūnytas žmoguje, kuris vadinosi Jėzus Kristus. Kai susirinkę apie Jėzų apaštalai vis dar nesuvokia, jog Jėzus Kristus yra įsikūnijęs Dievas, tai Kristus jiems aiškiai kalba: “Jeigu pažinote mane, tai pažinsite ir mano Tėvą” (Jn 14, 7). O kai Pilypas prašo parodyti Tėvą, Jėzus aiškiai jam taria: “Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą” (t.p. 14, 9). Ir toliau: “Nejau tu netiki, kad aš esu Tėve ir Tėvas yra manyje?!” (t.p. 14, 10). Ir Jėzus primygtinai dar jiems ištaria: “Aš esu savo Tėve, ir jūs manyje, ir aš jumyse” (t.p. 14, 20).

Taigi Šventraštis mus ir informuoja, kad Dievo valia yra būti mumyse ir ne kur kitur slėptis, o kaip tik čia. Jeigu taip, tai visai suprantama, kodėl Jis nesurandamas, o ieškoma įvairiausių Jo pakaitalų — kitų dievų ... Mes tikrojo Dievo ieškome toli, o tuo tarpu Jis čia pat! Jis mus tieste liečia. Bet kad Jį praregėtume, turime plačiai atsimerkdami apie save apsidairyti. Mums reikia įsižiūrėti į žmones. Kai aš sakau “tikiu Dievą, turiu Dievą” tai tas tikėjimas bus tuščias, jei savo vaizduotėje, savo mintyse Jį regiu tolimą ar galingą ir panašiai. Jeigu toks Dievas yra mano tikėjimo objektas, tai ir išnyra netikėjimas. Nes tai konstatavimas, jog Jo esimas yra grynai teorinis ir gryna ab-

strakcija. Ir nesulauks atgarsio mano šauksmas “padėk mano netikėjimui” nes argi atsišauks kas nors, ko ten, tame įsivaizduotame tolyje nėra!

Kai aš tariau “tikiu vieną Dievą” ir atsi- gręžiu į žmonių, jame ieškodamas savo tikėjimo objekto, tai tokiu atveju galiu tikėtis pagalbos savo netikėjime. Dievas gali atsiliepti į mano skausmingą šauksmą tik iš tokių žmonių tarpo, kurie kenčia nevilties apimti, vargo prispausti, apleisti ar vieniši. Tai čia yra tikroji Dievo vie- ta. Ir Jo atsakymas bus man kvietimas eiti ten, kur Jis pats buvo.

Tai štai, ką kalba NT-tas, kuriame apie Dievą ne kitaip kalbama, kaip apie Tą, kurio vardas Jėzus Kristus, Jėzus iš Nazareto. Ir pats Jėzus, tas didysis Vargšas, kurio santykiai su kažkuo, ką Jis vadino Tėvu, tokie nuostabūs ir paslaptingi. Pagaliau ta Geroji Žinia, apie kurią Jėzus kalba savo pasiuntinybės pradžioje, nėra skirta vienam kuriam asmeniui, o skirta visai tautai, visam kolektyvui — bendruomenei. Čia yra ko susimąstyti, nes mes, save laikydami krikščionimis, visus Jėzaus žodžius mėgstame taikyti tik sau individualiai, rūpinamės tik savi- mi. Panašiai, kaip medžiaginiame gyvenime mes linkę rūpintis tik savimi, taip ir dvasiniame gyvenime tik apie save mąstome ir renkamės sau patogias, malonias pamaldumo pratybas, ir tuo mūsų santykis su Dievu apsiriboja. Toks individualizmas mums labai patogus. Jis mums leidžia būti visai neatidiems kitam. Ir saky- tume, beveik be blogos valios... Tokia laikyse- na mus net pateisina visai nesikišti ten, kur vykdomos neteisybės, aplinkui klestinti netvar- ka papročiuose. Mes noriai vengiame ir išven- giame bet kokių įsipareigojimų net teisin- damiesi ... religinės praktikos motyvais — mal- dų nespėsiu sukalbėti, jei kam tektų pagalbą ateiti, paslaugyti...

Šitoks individualizmas, toks “tobulini- mosi” modelis leidžia reguliariai ateiti į mišias, jas “išklausti”, visai nesukant sau galvos, kad tuo tarpu reikėjo staiga padėti bėdoje atsidūru-

**Šv. Juozapo Darbininko busimos
bažnyčios Klaipėdoje maketas.**

V. Šimkūno, SJ, nuotr.

siam kaimynui, nes galva užimta vien kaip nors paraidžiui įvykdyti įsakymą... O Jėzus visai kitaip elgėsi. Kai Jis kalba apie Dievo karaliją, tai Jis kalba ne apie ką kitą, o apie Meilės kara- liją. Visa Jo veikla liudija ją kuriant. Jis ėjo, guodė, gydė, maitino — ir vis be užmokesčio, be suinteresuotumo. Jis savo keliuose ieškojo žmonių, Jis jų nevengdavo, su jais neprasilenkė, kaip mes prasilenkiame, kaip mes neieškome kur, kam galėtume gera padaryti. Neieškome!

Kai pamokslininkas mums kalba, kad rei- kia rūpintis “save išganyti” tai mes taip ir įsi- vaizduojame, tarytum esi žvejys, sėdi sau ant kranto su meškere rankoje ir gaudai... gaudai pats sau vienas... taip ir nuopelnus sau ren- ki... sau.

Jau pats žodis “karalystė” “karalija” “vieš- patija” sako, kad ne individualiai sau turiu rūpintis gerove, o ruošti ją su kitais drauge, su visais. Pats Jėzus žydų kaltinimu buvo religinis revoliucionierius, ir Dievo karalystės skelbimas yra iš tikrųjų tikroji revoliucija, bet anaipol ne

apolitinė. Tai tikroji esamų santvarkų, visuomeninių struktūrų transformacija. Užtenka tik įsiskaityti į šiuos Luko pateiktus sakinius: “Dievas išblaško pasipūtėlius, Jis gėrybėm apdovanoja alkstančius, o turtuolius tuščiomis paleidžia” (L, 51-54).

Dievo planuose Jėzaus Kristaus įsikūnijimas buvo pakeisti pasaulio veidą, padaryti žmoniją teisinga, broliška, tarpusavio meile degančia.

Žinoma, mes galime sakyti, jog tai utopija. Bet taip yra. Jėzaus įsikūnijimo prasmė ir Jo veikla žemėje yra sukurti naują visuomenę, Dievo karaliją, Meilės viešpatiją. Jėzaus asmenyje Dievas apsieiškia kaip pati Meilė, kuri persunkia visus, į save panašius. Dievas nereikalavo, kad žmonės vieni patys realizuotų Jo planus. Jis pats ateina į žmones, su jais drauge šį planą realizuoti — dievišką karaliją sukurti — Jis čia!

NT-te ne kartą sutinkami žodžiai “atsiverskite!” Jie reiškia ne ką kitą, kai “Pakeiskite savo laikyseną” — pradėkite kitaip gyventi, pradėkite kitaip mąstyti apie Dievo norus, apie Jėzaus pasiuntinybę. Savo gyvenseną pradėkite kitaip tvarkyti. Ir žodžiai “Dievo karalystė arti” reiškia ne ką kitą, o kad pats Jėzus Kristus Dievas įsijungė į žmogaus kasdienybę, ją perkeisdamas, ją sudievindamas. Šie Jėzaus žodžiai ne tušti, jie anuomet Palestinoje pažadino miegančias sąžines, pakurstė tą ugnį, kuri ruseno pelenais užžerta. Tai ir kvietimas veiklai. Juk ir tie palaiminimai pamoksle nuo kalno liečia kasdienio žmogaus gyvenimo ir saviraiškos sritį. Lukas priduria buvus net tokius Jėzaus žodžius: “Vargas jums turtingieji, jums sotieji, jūs kurie šaipotės iš kitų” (plg 6, 24-26),

Ką reiškia tokie Jėzaus žodžiai? Jie reišk-

čia, jog esi kaltas savo turimu gėriu, jeigu pavydžiai jį sau vienas pasilaikai, kai kitas stokoja, alksta, šąla... Kaltas esi kitą pajuokdamas, tuo pačiu save išaukštindamas. Tie, kurie sakosi tikį (turį) Dievą ir tariasi laiką Jo įsakymus, neturi teisės nei kitų teisti, nei būti pavydūs, godūs ar šykštūs, nei keršyti, nei pyktis, nei tik apie save suktis (“mylėk artimą kaip pats save...”). Tai reiškia nesididžiuoti savo padorumu. Tai reiškia, kad krikščionis negali tenkintis praktikavęs vieną kurią “dorybę”... NT-te nekalbama apie kokias nors “herojiškas” dorybes, kurias turėtume “ugdyti” kaip kokias gražias gėles šiltnamyje... Ne! Ne tam Jėzus kviečia savuosius. Jis kviečia ne “dorybes ugdyti” o eiti į konkretų gyvenimą, paverčiant jį Jo karalija, nes tik tuo tikslu Dievas nusileido į žmonių tarpą, tik tuo tikslu Jis gyveno, vargo, kentėjo ir mirė, savo Būtimi pašvęsdamas visus žmones, juos įjungdamas į dieviškąjį gyvenimą visam laikui, visai amžinybei su dangaus Tėvu.

O jeigu šių Kristaus žodžių nepaisyti, tai kuo remdamasis krikščionis drįstų teigti, jog jis tikrai “neturi kitų dievų”? Juk nerasime žmogaus, kuris galėtų pats vienas, be kitų žmonių gyventi. Tai būtų nereali svajonė. Žmogus, gyvendamas su kitais, ir yra įpareigotas užsiangažuoti, kad ir kiti būtų laimingi. Mes, krikščionys, turime tam specialiai suburtą Kristaus bendruomenę — Bažnyčią. Jėzaus Dievas yra toji Esysbė, kuri, siekdama atnaujinti žmoniją, tuo tikslu įsijungia į aprėžtą laiko tarpsnį, į tam tikrą visuomeninę situaciją, tam tikrą politinę ir religinę bendruomenę. Jėzaus santykis su žmonėmis įrodo, kad niekur nereikia Dievo ieškoti, nei sau naujų stabų prisigalvoti, o reikia Dievo ieškoti tarp žmonių, arba tiksliau — žmonėse: “Kiek kartų padarėte vienam iš mažiausių mano brolių, man padarėte” (Mt 25, 40).

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, SJ

15. Aukos viršukalnėje (I)

Garsusis dailininkas Rembrandtas yra nupiešęs paveikslą „Emauso mokiniai“. Jį turi Paryžiaus Louvro muziejus. Paveiksle — tamsus kambarys. Sienų nematyti. Šviesa sklinda iš paties Kristaus. Ant stalo, ant drobės — duonos kepalėlis. Jėzus meldžiasi. Gal kalba palaiminimo žodžius, iš kurių Jį būtų galima pažinti. Netrukus yra duonos laužymas. Šalia sėdi du vyrai, Jėzaus mokiniai, tą dieną pabėgę iš Jeruzalės: juos baimė išvijo — kad, Kristų nukryžiuvus, ir jų nesuimtų... Ir štai dabar atsiveria jų akys ir širdys, nukrinta uždanga. Iš laiminančių Kristaus rankų, iš Jo maldos, iš laužomos duonos jie atpažįsta Kristų. Tai Jis, tas pats, kurs aną vakarą valgė su jais velykinę vakarienę, dalino jiems duoną kaip savo kūną, davė gerti vyno kaip savo kraują. Dabar jie ima tą duonelę drebančiomis rankomis ir jaučia, kaip jų širdys užsidega. Kristus tuoj pranyksta, bet, jų sielose jau niekada neužgesa šviesa. Nepažįstamasis Keleivis — jie atpažįsta Kristų. Jų akys atsivėrė prie stalo, prie stalo jie sužinojo, kad buvo susitikę su Kristumi.

Prie stalo ir mes susitinkame su Kristumi, tose vaišėse, kurias Jis pats mums parengė. Prie to stalo, kur duona, vynas, kur susirenka „Jo atnimimui“. Kai duona pavirsta Jo Kūnu, o vynas — Jo Krauju, jau yra Kryžiaus Auka. Šv. Mišiose turime ir Paskutinę vakarienę nekrvinu būdu vykstančią. Kalvarijos kalno Auka, veikiant kunigui — žmogui, kuris gavo atitinamą galią kunigystės sakramento dėka.

Ant stalo — duona ir vynas. Tai neturingųjų kasdienis maistas Viduržemio jūros žonoje. Šių produktų visur yra, normaliom sąlygom joks misionierius niekur nestokojo. Jei kartais yra sunku su duona ir vynu kalėjimuose ir koncentracijos lageriuose, tai čia kaltas yra ne Kristus, bet Jo priešų bloga valia. Beje, Kristus galėjo kilti be kurioj tautoj, bet jeigu Jis atėjo į judėjų — žydų tautos istoriją, tai tik todėl, kad ši tauta tuo metu kaip tik buvo tarsi jungiantysis taškas tarp graikų-romėnų ir kinų-indų kultūrų. Vartojame neraugintą duoną. Tokia buvo vartota Paskutinės vakarienės metu, kaip priimta judėjų velykinėse šventėse. Nerauginta duona — tai vargo duona, kuri paruošiama kelionės metu; judėjams ji priminė jų dramatišką išėjimą iš Egipto, kai reikėjo skubėti ir nebuvo laiko pasiruošti raugintos duonos.

Šie produktai, kuriuos Kristus vartojo kaip medžiagą Paskutinės vakarienės metu šiai naujajai paslapčiai, iš savęs yra niekas. Tikinčiojo dėmesį jie patraukia ir prasmę įgauna tik dėl žodžių, kurie juos perkeičia. Tai Kristaus žodžiai perkeičia šiuos elementus ir padaro, kad jie tampa Kristaus Kūnu ir Krauju. Paprasti žodžiai: *tai mano kūnas, ši taurė – tai mano kraujas*. Bet jie nusako naują realybę — aukos stovį ir maisto formą. Šiuo faktu Kristus teikia save kaip dovaną savo Bažnyčiai. *Kūnas, kurs už jus atiduodamas. Kraujus, už jus praliejamas*. Tai žodžiai aiškūs, kad Jis atiduoda save kaip maistą ir auką. Viešpaties žodžiuose minima *sandora, nuodėmių atleidimas*, kraujo praliejimas už jus visus; tai nuoroda, kad šis maistas teikiamas aukos forma.

Kauno arkivyskupijos aukštesniosios katechetų mokyklos prie tarpdiecazinės kunigų seminarijos telologijos fakulteto pirmos laidos studentų išeistuvės 1994.05.28.

Šie žodžiai nėra kokia magiška formulė, užbūrimas: lyg veiktų ne patys iš savės ir nežinia kieno vardu ir galia. Šių žodžių veikmė ateina iš Kristaus valios ir jėgos. Šv. Mišių Aukoje pagrindinis veikėjas yra ne kunigas, bet Kristus. Auka Dievui ir maistas žmogui — štai ką turime Eucharistijos šventime.

Centrinį punktą sudaro vadinamoji eucharistinė malda — tai Bažnyčios kūrinys, kuriuo buvo aprėmintas evangelistų pasakojimas, perteikiant mums šią pagrindinę Paskutinės vakarienės sceną ir Kristaus žodžius. Šių eucharistinių maldų yra keturios. Viena jų (romėniškasis kanonas) yra labai sena ir nuo popiežiaus šv. Grigaliaus laikų, tai yra nuo VI šimt., išliko beveik nepasikeitusi. Dvi jų (III ir IV) at-

sirado neseniai, po II Vatikano Susirinkimo. Šių maldų turinys yra labai gilus, apima didžiuosius Bažnyčios reikalus, nusako mūsų vietą Dievo planuose, išreiškia mūsų giliausius troškimus ir apie tai būtų verta dar atskirai kalbėti.

Bažnyčia, ta Dievo tauta, suvokia, kaip savo pareigą, sudabartinėti Kristaus Auką istorijos tėkmėje: kad visų laikų žmonija galėtų dalyvauti šioje paslapytyje. Yra žmonių, kurie pripažįsta Kristaus Auką, bet joje nemato nieko aukštesnio. Tai jiems atrodo kaip eilinis puslapis iš žmonijos istorijos, eilinis epizodas iš pasaulio kronikos. Sakysim, kokio nors žydo mirtis Osvencimo lagery dujų kameroj. Tai šiurpus, klaidus, jaudinąs vaizdas, bet ar ši

mirtis yra atperkančioji? Su Kristaus mirtimi yra kitaip. Šv. Mišios — ne šiaip sau piliečių susibūrimas — jų tarpe yra Vyriausias Kunigas, aukojas save ant kryžiaus. Bet kas iš Kristaus aukos, jeigu mes jon neįsijungiamo, jeigu savo meilės darbais jos nepratęsiame? Su Kristumi ir mes kartu turime save atiduoti kitiems, mels-tis už kitus — tada Kristaus Auka bus ir mūsų Auka, mano šv. Mišios.

Aukos mintyje glūdi ir Dievo garbinimo idėja. Jei žmogus garbina Dievą, jis suvokia, kad Dievas yra didis ir jo darbai didingi. Panašiai Marija suvokė, kada jos lūpos prabilo: “Mano siela garbina Viešpatį ...” Žmogus, kol garbina Dievą, tol stovi palaimos kelyje.

Matome kunigą, kaip jis daro kryžiaus ženklą ant atnašų: šią valandą viskas krypta į kryžių, ateina amžinoji mūsų palaima.

Eucharistinėje maldoje girdime Paskutinės vakarienės aprašymą. Tai geroji naujiena, skir-ta visam pasauliui žinoti. Įsivaizduokime va-karo tamsą, vėlyvą vakarą: baigiasi Jėzaus gy-venimo dieną, užaina kančios naktis, ir iškilęs nuodėmių kalnas tyko prislėgti Jėzų. Bet po šios nakties diena, kurią prišauks Jėzaus Auka. Šią kraupią naktį prisimena šv. Paulius: “tą naktį, kurią buvo išduotas” (1 Kor 11, 23).

Matome kunigą, uždedantį rankas ant atna-šų. Šis gestas dažnai sutinkamas apeigose: krikšte, sutvirtinime, išpažintyje, kunigystės šventimuose. Tai maldavimas: tesklinda Vieš-paties palaima, tetampa Viešpaties nuosavybe, tebūnie Viešpaties rankose, teveikia Šventoji Dvasia! Šiuo atveju — tai reiškia, aprašymas nėra paprastas pasakojimas bei prisiminimas, bet veiksmingas ir pašventinamasis veiksmas: kas nusakoma, tas dabar ir vyksta!

Šv. Mišiose rankų uždėjimas gali turėti ir kitą prasmę. Senajame Testamente judėjų šventykloje kartą metuose būdavo tokia apeiga: į šventyklos kiemą atveddavo ožį, ir vyriausias

kunigas, maldaudavo Viešpatį, kad ant šio gyvulio būtų sukrautos jo paties ir jo tautos nuodėmės. Paskui tą gyvulį išvarydavo į tyrus. Nekaltasis gyvulėlis turėdavo tapti atpirkimu už kaltą žmogų. Pranašo Izaijo knygoje skaito-ma: “Jis nešė mūsų negales ir buvo apkrautas mūsų kentėjimais, jis buvo sužeistas mūsų ne-dorybėmis, jis buvo užmuštas dėl mūsų nuo-dėmių, ir jo randais mes esame pagydyti” (53, 4). Ar tai netinka Kristui? Ar Jį sužeidė ne mūsų kaltės? Ar Jis, Nakaltasis, neprisiėmė mūsų nuodėmių ir nenuėmė nuo mūsų kal-tumą?

Prieš pat pakylėjimą matome, kaip kunigas valo savo pirštus į altortiesę — korporalą. Tai pagarbos ženklas: kad prie pirštų nebūtų pri-lipę dulkių, kuriais jis ima tuo tarpu dar pa-prastą duonutę, bet kuri netrukus bus Vieš-paties Kūnas.

Kaip įvyksta šis perkeitimas? Nesupras-kime, kad čia turi būti cheminis, biologinis, atomiškai fizikinis ar koks kitas natūralus pro-cesas. Viskas vyksta dvasinėje, perkeistoje plotmėje. “Dievas taip tarė, ir taip yra!” Taip yra, nors mes ir nepastebime jokio materia-linio pasikeitimo. Ką Viešpats pasakė, mes pri-imame tikėdami be jokių išlygų ir ginčų. Ne-reikia galvoti kad “duonoje” turi slėptis “Kū-dikėlis Jėzus”. Taip kartais piešia pamaldūs menininkai. Konsekracijos žodžiai, kuriuos ku-nigas iš pagarbos taria pasilenkęs — visai nėra kokie burtininko žodžiai, turį padaryti stebuklą materialinėje, fizinėje sityje. Čia vyksta ne ste-buklas, reiškinys kaip išimtis gamtos dėsniuose. Čia įvyksta misterium — paslaptis, dieviško veikimo paslaptis. Panašiai kaip kūrimo mo-mente: “Dievas tarė: tebūnie — ir pasidarė!” Skirtumas čia yra tas, kad kūrimas, kaip fizinės plotmės reiškinys, žmogui yra regimas, patirti-mi prieinamas, o Eucharistijoje mes nieko ne-matome, bet tikime. Todėl tuojau po šių šventų žodžių eina šūksnis: “Tikėjimo paslaptis!”

POKALBIO TEOLOGIJA

(Pauliaus VI enciklikos "ECCLESIAM SUAM" apžvalga)

Vyt. Bagdonavičius, MIC

I Pauliaus VI pirmutinę encikliką galima žiūrėti, kaip į bandymą įpiliētinti Bažnyčioje pokalbį, kaip apaštālavimo ir apskritai Bažnyčios santykiavimo su pasauliu priemonę.

Bažnyčios santykiavimas su pasauliu, atrod, šiuo metu yra vienas iš pagrindinių popiežiaus rūpesčių. Kai jis mąsto apie šį santykį, pokalbis jam pasiperša, kaip natūrali santykiavimo su pasauliu lytis. Pokalbis yra priemonė peržengti tai ribai, kuri neretai atsiranda tarp Bažnyčios ir pasaulio. Ši riba atsiranda dėl to, kad Bažnyčia supranta savo kilnų pašaukimą, o pasaulis tai pergyvena, kaip neprieinamą aukštumą. Pokalbis turėtų pagelbėti išvengti tos diskriminacijos. Tai nereikia, kad Bažnyčia išsižadėtų savo prigimtės ir prisitaikintų prie pasaulio. Tačiau, antra vertus, Bažnyčios savo uždavinių supratimas neturi jos išjungti iš žmonijos, kurioje ji yra. Dėl to "Bažnyčiai reikia turėti pokalbius su ta žmonių visuomene, kurioje ji yra. Pagaliau kas gi kita yra mūsų apaštalinė pastanga, jei ne tam tikras pokalbis" — klausia popiežius. "Pirmu negu patrauksime pasaulį tikėjimui ir net tam, kad galėtume jį patraukti, turime prie jo prieiti ir su juo kalbėtis". Prie tų žmonių, su kuriais gyve-

name, turime eiti su pagarba, rimtimi ir meile. Eidami prie žmonių, pirmiausia rūpinkimės suprasti tuos, su kuriais kalbamės.

Pokalbio prasmė yra labai gili. Jo teologinė prasmė kyla iš to Dievo pasikalbėjimo su žmonija, kurį vadiname Apreiškimu. Šio dieviškojo pokalbio iniciatyva kilo ne iš žmogaus, bet iš Dievo. Ir ne dėl žmonių nuopelnų Dievas pradėjo šį pokalbį. Dėl to ir mes savo pokalbio su pasauliu negalime apriboti. Antra vertus, pokalbis niekam negali būti varu primestas. Jis turi eiti iš meilės. Mūsų pokalbininkas turi turėti visišką laisvę iš pokalbio pasitraukti. Tai gi pokalbis turi vykti laisvoje atmosferoje ir prisilaikant logiško mandagumo taisyklių.

Išganymo pokalbis paprastai prasideda nuo Imažos pradžios ir žengia pirmyn labai lėtais žingsniais. Dėl to yra svarbu, kad tos mažos, Dievo duotos pradžios mes nepraleistume pro šalį ir kad būtume kantrūs pokalbininko lėtiems žingsniams. Pokalbiui yra skirta kiekviena diena. Jį "reikia pradėti kiekvieną dieną vis iš naujo; jį turime pradėti greičiau mes, negu tie, kuriems pokalbis yra skiriamas". Pokalbio pareiga mums yra labai didelė, nes

Mes nematome, nesuprantame, nesuvokiame, bet tikime ir nujaučiame, kad stovime aki-vaizdoje didžios paslapties, paslaptingos realybės artumoje, ir mūsų širdys turėtų plakti džiaugsmu, dėkingumu ir meile, panašiai kaip anų vyrų, kurie Velykų vakarą susitiko su Paslaptinguoju Keleiviu ir atpažino, jog tai yra Kristus. Mūsų sielos turėtų šaukti, kaip senovėje pranašas Zacharijas: "Būk linksma, Siono dukra, džiauķis, Jeruzalės dukra: štai ateina pas tave tavo Karalius — Jis teisingas ir išgelbės tave" (9, 9)

Kun. Antanas Šeškevičius, SJ, šią vasarą Klaipėdoje atšventė 60 metų sukaktį nuo savo įstojimo į Jėzaus Draugiją.

V. Šimkūno nuotr.

negalime savęs atsieti nuo kitų žmonių išgany-
mo. Pokalbio formos yra įvairios: vienokios su
mažais, kitokios su suaugusiais.

Tačiau Šv. Tėvas iškelia daug gero pokalbio
savybių. Pirmiausia pokalbis turi būti aiš-
kus. Reikia, kad klausytojas gerai suprastų, kas
sakoma. Antra, pokalbis neturi kilti iš mūsų
puikybės. Pokalbininkas neturi vartoti nesai-
kingų argumentų. Jis turi pakelti kito pokalbi-
ninko priešingumus ir būti tolerantu. “Pokalbis
turi ugdyti tarpusavio draugiškumą”. Tokiu bū-
du pokalbyje turi susijungti tiesos meilė su ar-

timo meile. Negana to, pokalbis turi atidengti,
kad įvairiais keliais galima pasiekti tiesą. Dėl to
gali atsitikti, kad pokalbyje “mes būsimė pri-
versti arba mūsų tyrinėjimus geriau patikrinti,
arba savo išraiškos būdus patikslinti”.

Tačiau čia Pauliui VI iškyla lemtingas klau-
simas, kaip Bažnyčiai prisiderinti prie laiko
reikalavimų ir nepatekti į reliatyvizmo pavojų.
Nepaisant šio klausimo pavojingumo, popiežius
yra tikras, kad “žmonių grupei negalima iš-
ganyto suteikti išoriniu būdu”. Dėl to apašta-
lautojui ne kartą tenka prisitaikinti prie mažu-
telių ir, užuot kalbėjus, kartais reikia pačiam
pasiklaudyti. Bet iš to kyla pavojus pokalbyje
tiesą per daug išžėsti arba per daug sumažinti.
Pokalbis neturi vesti į kokį idėjinį mišinį ar į
krikščioniškų įstatymų pritaikymą nuodėmin-
giems pasaulio papročiams.

Pokalbis negali atstoti pamokslo. Pamokslas
pasilieka Bažnyčioje kaip pirminė apašta-
lavimo forma. Tik reikia saugotis, kad jis nepa-
skęstų retorinėse puošmenose. Ir pokalbio tiks-
las pagaliau yra pamokslą padaryti prieinamą
tiems, kuriems iki šiol jis nebuvo prieinamas.

Susitikdamas su įvairiais laikų naujumais,
Spokalbininkas turi pasakyti tiesos ieškan-
tiems, kad tai, ko jie ieško, kaip tik Bažnyčia
turi ir jiems siūlo. Tačiau, antra vertus, pokalbi-
ninkas turi drįsti prisipažinti prie savo paties
klaidų ir savo visuomeninių silpnųjų.

Reikia mums įsisąmoninti į visos žmonijos
Rrealybę, kurios dalis mes esame, ir pergy-
venti ją ne kaip svetimą dalyką. “Nes mūsų
prigimtis yra bendra su visos žmonijos prigim-
timi”. Dėl to mes nesame laisvi nuo šio visuo-
tinio bendradarbiavimo. Toliau popiežius, lyg
turėdamas save mintyje, rašo: “Visur, kur tik
žmonės stengiasi save ir pasaulį suvokti, galime
su jais turėti santykius. Ir ten, kur būrys tautų
yra susirinkęs nustatyti teises ir pareigas, mielai

su jais, jei bus galima, sėsime, ir tai laikysime sau garbę”. Į šį solidarumą Bažnyčią skatina ne politiniai ar laikini išskaičiavimai. “Nes Bažnyčia nėra tas pat, kas civilizacija, tačiau ji yra jos ugdytoja”.

Toliau popiežius prieina prie liūdno fakto, kad yra pasaulyje žmonių, kurie neigia Dievą. Į šį faktą jis žiūri, kaip į didžiausią mūsų laikų problemą. Šiai Dievo neigimo kryptčiai popiežius visomis jėgomis priešinasi. Tai yra ypač bedieviškojo komunizmo padarinys. Čia nedaug galimybių lieka pokalbiui. “Dėl tos priežasties vietoj pokalbio čia yra tylą. Bažnyčia, kuri iš šios tylos yra gavusi savo vardą, tyli ...” Popiežius klausia, koks gali būti pokalbis tokiose aplinkybėse. Ir jis pats atsako, kad čia ne pokalbis, o tik tyruose šaukiančiojo balsas.

Ta pačia proga popiežius svarsto priežastis, kurių dėka Dievas iš žmonių galvosenos yra pašalintas. Šalia žmogaus tuštybės, kuri įvairiais savo fantazijos išradimais bando atstoti Dievą, popiežius pastebi, kad šio liūdno fakto priežastis yra netobula kalba. Dėl to jis primena, kad “dieviškieji dalykai aukštesniu ir tyresniu būdu būtų pateikiami, negu kaip karais pasitaiko pamoksluose ir pamaldose”.

Apžvelgdamas pokalbio galimybes visame žmonių plote, Paulius VI pereina prie visų didžiųjų pasaulio religijų. Kalbėdamas apie žydus, jis sako, kad “jie yra verti mūsų pagarbos ir meilės, nes tebeturi Senojo Testamento religiją, kurią ir mes laikome sava”. Kalbėdamas apie mahometonus, popiežius gėrisi jų monoteizmu ir tuo, kas jų kulte yra teisinga ir įrodoma”. Toliau jis pereina prie Azijos ir Afrikos religijų. Baigdamas apžvalgą, jis kalba apie krikščioniškas religijas. Šioje srityje pokalbis jau vyksta. Apie tai popiežius rašo: “Negalime negerbti tų dvasinių ir dorinių gėrių, kurie yra tose religijose, turinčiose krikščioniškus vardus”.

Tačiau pats gyvasis pokalbis turi vykti tarp tų, kuriuos jungia katalikiško tikėjimo vienybė. Popiežius tai vadina “naminiu pasikalbėjimu”. Šis pokalbis, kuris jau dabar yra gyveninis, negu bet kada pirmiau, turi apimti ne tik kunigus, vienuolius, bet ir pasauliečius katalikus.

Čia yra pateiktas tik trečiosios dalies enciklikos turinys. Baigiant kyla klausimas, kokia bus šio naujo metodo reikšmė. Galima spėti, kad jeigu jis bus plačiai ir giliai pasisavintas Bažnyčios praktikoje, jis galės pasidaryti naujos epochos ženklų.

Viduramžiais dominikonų dėka į Bažnyčią plačiai buvo įvestas pamokslas, kaip apaštalavimo priemonė. Jis tada išgelbėjo Bažnyčią iš kraštutinių sąjūdžių. Naujųjų amžių pradžioje, kai pamokslas jau nebeveikė, šv. Ignacas Loyola pateikė naują metodą. Tai buvo mąstymas ir rekolekcijos. Jos padėjo per daug visko žinančiam ir turinčiam žmogui susitelkti ir apsispręsti už tai, kas geriausia.

Šiandien žmogus yra greičiau išvargęs nuo savo vienumos ir minčių konflikto. Dėl to susitelkimas palengvinimo jam neatneša. Ir ar tik ne pokalbis yra tas metodas, kuriam bus lemta rasti įėjimą į žmogaus širdį ir ją suderinti su Dievu?

Tokia būtų pokalbio teologijos religinė reikšmė. Politiniu atžvilgiu Pauliaus VI pokalbio teologija yra ne mažiau žadanti. Vargiai ar kuri kita priemonė demokratijai yra taip reikalinga, kaip pokalbis. Čia reikia ir diskusijų, ir aiškinimusi, ir derybų, ir ginčų teismuose, ir polemikų laikraščiuose, ir tarptautinių susitarimų, vienu žodžiu — įvairiausių susižinavimo ir susiderinimo priemonių. Dėl to geras šio metodo funkcionavimas yra tiesiog demokratinės santvarkos laidas. Dėl to į Pauliaus VI išryškintą pokalbio prasmę tenka žiūrėti, kaip į naudingą pasitarnavimą pasaulio organizacijai.

N E T A R K

SAVO VIEŠPATIES VARDŲ BE REIKALO

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

ALMA STASIULEVIČIŪTĖ

Dabar Lietuvoje ne vien pritemus, o ir dienos šviesoje šaltakraujiškai šaudoma į žmones; naujas ir kuo įžūliausias formas įgauna sovietmečiu įsigytieji vogimo bei apgaudinėjimo įgūdžiai; norma ir beveik geru tonu tapo nesantuokinis seksas, o prostitucija nesigėdina reklamuotis solidžioje spaudoje. Todėl galėtų atrodyti, jog rašyti antrojo Įsakymo tema — mažų mažiausia neaktualu ar bent naivoka. Ar gi ne smulkmena dabar Viešpaties vardo nepagerbimas? Galgi pirmiausia mėginkime kaip nors tramdyti veiksminį žmogžudžių ir vagių įžūlumą, o paskui jau galėsime siekti ir subtilesnių dalykų?

Manychiau, kad yra ne visiškai taip. Pirmiausia todėl, kad įveikti reikia ne ligos simptomus, o pačias jos priežastis. O priežastys toli gražu nėra tokios akivaizdžios. Indiferentišką ji ir, deja, didžiausioji mūsų posovietinės visuomenės dalis (o ir tikintieji!) netgi nepagalvoja, jog jau vien savo fizinio išlikimo labui būtina sureguliuoti santykius su Viešpačiu per tą pirmųjų Įsakymų trejetą, kurie ne šiaip sau eina pačioje Dekalogo pradžioje ir ne šiaip sau rašoma atskiroje plokštėje. Turėti ir garbinti tikrąjį Dievą, gerbti Jo vardą — ne smulkmenos ir ne subtilybės, kurias būtų galima atidėti geresniems laikams. Atvirkščiai — tai teisingumo, doros ir paties buvimo pagrindas, vienintelė patikima bet kokios tvarkos bei

prasmingumo pradžia; o įsitikinti tuo tenka vis iš naujo ir iš naujo, tačiau, deja, vis skaudžios ir neigiamos patirties keliu.

Religijos filosofai yra turbūt jau viską išsakę apie be Dievo gyvenantį žmogų bei visuomenę. Okupacijos laikotarpį tebeminintieji pamokslininkai, pedagogai, literatai, sociologai ir politikai irgi gana smulkiai apibūdino priverstinės ateizacijos bei dviveidiškumo vaisius tiek Lietuvoje, tiek ir visoje Sovietijoje. Tad vargu ar galėčiau apie tai dar ką nors naujai pasakyti. Todėl šito straipsnelio pagrindinė mintis — apie mūsų nuostatas savo santykių su Dievu plotmėje jau porežiminiu — religijos ir religijų laisvės laikotarpiu. Šitą laisvę, ačiū Viešpačiui, pajutome bene anksčiausiai. Ji atėjo dar prieš politines ar ekonomines laisves, ir Dievo vardas bei Viešpaties malda sovietų milicijos apsuptoje Katedros aikštėje jaudinančiai suskambo pirmiau, nei Kovo 11-osios aktas. Marijos vardą viena oratorė ištārė pirmame Sąjūdžio bei visos Lietuvos mitinge Vingio parke 1988-ųjų vasarą. Atpratusioje nuo tokių dalykų minioje josios pasakymas “čia Marijos žemė” vos neįvarė šoko žurnalistui ir politikui Čekuoliui, kuris kaip nutvilkytas šoko prie mikrofono, kad kuo skubiausiai užprotestuotų naujos “okupacijos” grėsmę dar vis bolševikinei Lietuvai, pareikšdamas: “Čia lietuvių žemė”.

Vysk. Antanas Vaičius šventina Šv. Juozapo Darbininko bažnyčios bokšto pamatus Klaipėdoje.

V. Šimkūno, SJ, nuotr.

Tai buvo tik nedrąsi viešo tikėjimo išpažinimo pradžia ir dar visai pavasariškai tyri laisvės atlydžio lašai. Vėliau atėjo ištisi potvyniai. Jie atnešė ir tebeneša visko: ne tik ir ne tiek atgaivos, kiek melo, drumzlių, maišaties ir niekalo. Tas viskas, deja, gal net labiau nei ilgi okupacijos metai ėmė triukšmingai plauti ir griauti tas pamatines vertybes, apie kurias tyliai mums kalba pirmoji Dekalogo plokštė.

Atskirus straipsnius būtų galima parašyti apie tai, kaip netikusiai švenčiame sekmadienį, o ypač apie tą gausybę dievų, kuriuos dabar Lietuvoje turime ir garbiname. Ne vien daiktų, pinigų, sekso, alkoholio, narkotikų, blizgučių ir kitų malonumų dievaičiams vergaujame — tai tik pačios grubiausios ir akivaizdžiausios stabmeldystės formos. Šių kultų garbintojai neskaito katalikiškų žurnalų, ir juos beveik visada vėlu net mėginti straipsniais ar kitokiais pamokymais veikti. Ne mažiau pavojingi rafnuotesnieji — valdžios, jėgos, mados, pasisiekimo žmonėse, netgi demokratijos ar žmogaus teisių, laisvos rinkos ir pačios laisvės kultai. La-

biausiai tačiau akcentuočiau netgi ne juos, o pačius rafinuočiausius netikruosius dievus — būtent tuos, kurie traktuojami beveik religiškai arba visai religiškai, kuriuos turi mūsų tautos avangardas — šviesuomenė bei religingi žmonės. Tai nuolat atrandamieji ir kitiems skelbiamieji vis nauji mesijai, taip pat nuosaviems pomėgiams pritaikyti keisti religijų mišiniai, kur katalikybė pinasi su Rytų tikėjimų elementais, reinkarnacinėmis teorijomis, psichoterapiniais, spiritistiniais, horoskopiniais ar bioenergetiniais triukais. Tai ir sąžinės neįpareigojantys individualūs dievai be Bažnyčios ir be sakramentų. Atmainų ir jų derinių beveik tiek pat, kiek ir individų, tad jų neįmanoma aprašyti. Šie įvairiausi dalykai praktikuojami, jais dalinamasi, netgi didžiuojamasi: mat esame labai subtilūs, esame įžvalgūs ir gilūs — matome ir jaučiame žymiai daugiau, nei tos tradicinės tėvų ir kaimiečių religijos; todėl net ir nebandykite mūsų agituoti už tą naivią ir primityvią katalikybę!

Ką gi, nei agituosime, nei smerksime:

Jaunimo mišios Klaipėdoje.

V. Šimkūno, SJ, nuotr.

suprantame, kad pažinti tėvų tikėjimą ne vien iš paviršiaus tikrai nebuvo sąlygų. O dabar atbangavo tokia spalvinga naujųjų pranašų, pseudodvasingų doktrinų ir psichologinį komfortą žadančių receptų pasiūla, kurioje šiais sunkiais laikais daug kas nesusigauja. Tad kaltinti galime nebent save: mes, krikščionys, kurie visi (ir ypač pasauliečiai po II Vatikano Susirinkimo!) esame Bažnyčia, mes mažai apaštalaujame ir prastai tikėjimu dalinamės su tais, kurie svyruoja ar menkai religiją tepažįsta. Jei ką ir mėginame, dažniausiai mums išeina labai jau nemokšiška.

Ir štai šioje vietoje pagaliau prieinu prie teminės straipsnio minties: mums reikia labai blaiviai ir labai savikritiškai pažiūrėti, kada ir kaip minime bei nešame Viešpaties vardą kitiems. Mums reikia mokytis liudyti savo Mokytoją Jėzų Kristų taip deramai ir pagarbiai, kad tikėjimo grynumo jėga darytųsi akivaizdi. Bijau, kad šiais laikais to jau neįmanoma daryti kalbomis: žodis labai nuvertėjo, moralizavimai atsiskyrė nuo elgesio ir darbų. Poateistinė-

je Lietuvoje Viešpaties Dievo vardą su lengvumu mini beveik visi: tikintys ir netikintys valstybės vyrai juo prisiekinėja, muzikantai jį įpina į toli gražu nesakralinės estrados dainėles, o literatai rašo apie Jėzų netgi moderniai nešvankius neoapokrifinius romanus bei labai jau savotiškas poetines vizijas: Bongiovanni iš Italijos netgi demonstruoja Jo žaizdas ir kartu neigia Jo įkurtą Bažnyčią. Tai daugiausia vis tie jau minėtieji kitų dievų turėtojai — savaip religingi ir “naujoviškai” dvasingi. Bet mes vėliau žiūrėkime į save, į Katalikų Bažnyčios narius — ką gi mes patys darome Viešpaties vardan ir su Viešpaties vardu?

Štai sesuo vienuolė renka parašus, kad Šventajam Tėvui būtų apskūsti jos vyskupo sprendimai. Kitoje vietoje pykstasi ir viena kitą apkalba skirtingų kongregacijų atstovės, o vienas kunigas dėl smulkmenų už akių smerkia kitą, girdint pašaliniams. Buvęs disidentas iš sakyklos pareiškia, jog visi rusai yra vagys. Parapijinės bažnyčios vadovai nesivargina užrašyti ir pakabinti pamaldų tvarkaraštį — nieko,

jei nevietiniams šv. Mišių laikas liks didelė paslaptis. Susinervinusi katalikų tikybos mokytoja per pamoką vaikus pavadina gyvuliais. Kitas tikybos mokytojas rašo nepatenkinamus pažymius ir ketina palikti antramečiui dėl prastų katekizmo žinių. Katechetinio centro vadovas pageidauja švietimo ministerijos įsako, kad prastai mokantys tikėjimo tiesas nebūtų prileisti prie mokyklos baigimo egzaminų. Dėvatkėlė užsipuola jaunus žmones bažnyčioje už, jos manymu, netinkamą aprangą ar už netikslų ritualų (beje, atgyvenusių) laikymąsi. Ties bažnyčios durimis apsistumdavo skirtingų tautybių katalikai ir įsižeidę vaizduoja nusuprantą vieni kitų kalba laikomų šv. Mišių.

Gal tai kraštutinės mūsų tikėjimo antiludijimo apraiškos. Gal kai kurios nėra dažnos, o kai kurios — neišvengiamos sergančioje po-okupacinėje šalyje ir tik ką iš pogrindžio išėjusioje Bažnyčioje. Bet jeigu apie tai skaitydami, rašydami, girdėdami ar kalbėdami jaučiamės esą geresni — pamastykime, ar tai vis dėlto nebus tas pats liūdnai pagarsėjęs fariziejiškumas: “Dėkoju Tau, Dieve, kad nesu toks” (Lk 18, 11)? Nes, deja, esame ir mes tokie pat. Jei galvojame, kad ne, paklauskime savęs:

- ar mokausi skelbti ir liudyti tikėjimą savi, patį žodį “Dievas” minėdamas kiek galima rečiau? (Taip, beje, netgi tikybos mokytojams ir Evangelijos skelbėjams pataria kun. Juraitis, religijos filosofijos profesorius).

- ar stengiuosi su Viešpačiu kalbėti daugiau, negu apie Jį? Ar daug meldžiuosi už kitus žmones?

- kai su Juo kalbuosi — ar man tada labiau reikia Jo, ar iš Jo prašomų dalykų? (žr. Anthony Bloom knygą “Maldos mokykla”).

- ar mano kasdienės maldos nebūna panašios į mokesčių mokėjimą?

- ar nesigėriu savuoju katalikiškumu ir nesijaučiu turįs kažką panašaus į tiesos monopolį?

- ar nesibjauriu kitatikiais, kitaminčiais, sektantais?

- ar be įtarumo ir nepasitikėjimo stengiuosi žvelgti į buvusius komunistus bei ateistus,

jei šie ateina į religinius renginius ar bažnyčias, jei žodžiais ar (ir) darbais remia tikėjimą?

- ar įžiūriu Viešpaties paveikslą ir panašumą tuose visai kitokiuose nei aš pats? Ar įžiūriu jį girtuokliuose, narkomanuose, nusikaltėliuose? Koks būnu nesimpatiškam savo artimui?

- ar bažnyčioje per pamaldas neatsitveriu nematoma abejingumo ar net susierzinimo siena nuo greta esančiojo?

- ar atliekamu nuo maldos laiku (maždaug 23 paros valandas!) nesu toks pat, kaip ir Viešpaties nepažįstantieji?

Čia būtų galima suabejoti: nejaugi šie dalykai įeina į antrąjį Dievo įsakymą? Juk jame svarbiausia — šventenybių gerbimas, įžadų ir priesakų laikymasis, santūrumas kalboje, vengimas keiksmų ar piktžodžiavimų. Taip, tai žinomi katekizmo dalykai, bet vargu ar jie dabar aktualiausi mūsų skaitytojams. Šiame straipsnyje mėginta aptarti posovietinės Lietuvos katalikui išskylančius sunkumus, kurie yra gana savotiški šioje nesveikoje visuomenėje ir apžalotoje kiekvieno mūsų sąžinėje bei sąmonėje. Kada jie per mus pasireiškia, mes kenkiame geram savo Viešpaties ir Jo mistinio Kūno šioje žemėje — Jo Bažnyčios vardui. Todėl melskime apšvietos ir paramos, kad pamatytume save tokius, kokie esame ir kokie netikintiems bei kitatikiams atrodo: tai bus apaštalavimo prielaida ir pirmoji sąlyga Viešpaties vardui žmonėse pozityviai paliudyti. Tik neapsimestu ir nedeklaratyviu gerumu šiandien įmanoma tą vardą kiek tolėliau nunešti ir įtvirtinti. Vien pakenksime, tą Vardą per dažnai minėdami ar pernelyg garsiai jį šaukdami. Tai, kaip atrodo, mūsų brolių pseudokrikščioniškose bendruomenėse prerogatyva. Savo, o ir visos krikščionijos nelaimei, jie jau baigia visuomenei įvaryti tikrą alergiją žodžiams “Dievas” ir netgi “Jėzus” tampydami po aikštes, gatves, stadionus ir mėtydami evangelinius perlus kam paklius. Tiesa, II Vatikano Susirinkimas kvietė užpildyti plyšį tarp kasdienybės ir šventumo. Tačiau jis neragina šventenybėmis švaistytis ir jas valkioti. Tad kataliko užduotis labai ir labai

ALYBE SILPNUME

CHIARA LUBICH

"Gana tau mano malonės, nes mano galybė geriausiai pasireiškia silpnume" (2 Kor 12, 9).

Šv. Paulius rašo, kad buvo gavęs nuostabų apreiškimą (2 Kor 12, 1-4). O Dievas leido jam be to dar ir didelius bandymus. Todėl suminėjęs skaudžius išmėginimus, pavojus ir sunkenybes, būdingas jo apaštalinėje veikloje (2 Kor 11, 23-27), toliau kalba ir apie ypatingą bandymą, kuris jį lydi ir kankina nuolat. Jis rašo: "O kad aš dėl apreiškimų didumo nesikelčiau puikybės, man duotas akstinas į mano kūną, šėtono angelas, kurs mane muštų veidan" (12, 7).

Tad Paulius pakartotinai meldė Viešpatį, kad tuos kentėjimus atitolintų. Bet atsakymas buvo: "Gana tau mano malonės, nes mano galybė geriausiai pasireiškia silpnume".

Mokslininkai spėliojo, kokia reikšmė galėjo būti to bandymo, kurį apaštalas minėjo. Jiems atrodė, kad labiausiai tikėtinas spėjimas buvo jo liga, fizinis negalavimas, kuris buvo ypatingai varginantis ir trukdė jo apaštalinę veiklą. Tuos gi savo žmogiškus ribotumus jis gerai suprato.

Tačiau nuostabiausias buvo to ypatingo Pauliaus bandymo pamokymas, kurį jis gavo. Jis pripažino jį kaip veiksmingą priemonę apsaugojimui nuo visokio dvasinio pajovaus. O virš visko jis matė jame nepaprastą vertę. Bandymas, kada jis aiškiai parodo mūsų silp-

nybę, gali būti galingos Dievo malonės ženklas, kuris kartais pasireiškia nepaprastu būdu. Todėl Paulius ir skelbia: "Taigi aš mielai noru girsiuosi mano silpnybėmis, kad Kristaus jėga gyventų manyje" (12, 9).

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal tuos Jėzaus žodžius? Laikydami tikėjimo bandymuose, kai ištinka ligos, trūkumai, nesupratimai ir kliūtys, kurios kartais mus trukdo, o labiausiai, kai bandymai ardo, kelia sielvartą, pažemina ar įžeidžia. Kiekvienas mūsų galime turėti fizinius ar dvasinius kentėjimus, kurie labiau negu kiti trukdo mūsų norų, planų ar siekimų vykdymą.

Pasistenkime matyti juose išraišką Dievo meilės, kuri mus nori tobulinti. Atsiminkime Pauliaus mokymą, kad bandymai primena mūsų ribotumus ir kitiems rodo, jog tai, kas yra mumyse gero ar altruistiško, ateina iš Dievo.

Niekas geriau, kaip mūsų silpnybės, negali parodyti tikrumo tos "galybės" kuri mumyse veikia, kad ji nėra mūsų pačių, bet ateina iš Kristaus. Tad mes taip pat galėsime būti jo žmonijos išganymo plano tikrais įrankiais.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

nelengva — mums reikia surasti subtiliąją ribą, ties kuria baigiasi pastangos pašventinti kasdieniškąjį pasaulį ir prasideda neleistina šventumo profanacija. Ieškokime. Melskime Dvasios dovanų jai nustatyti ir ją išlaikyti. Teesie šventas Tavo vardas, teateinie Tavo Karalystė!

GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ

(jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)
SIMONA BIELIAUSKAITĖ

Kas yra Dievas? Tai didis kūrėjas, kurį kada nors yra pažinusi žmonija. Jis sukūrė žmogų, taip pat davė jam dešimt dieviškųjų įsakymų, pagal kuriuos jis turėjo dorai ir teisingai gyventi. Svarbiausia, kuo visus apdovanojo — tai meile. Kiekvienas šį jausmą puoselėja savyje įvairiai: arba užslopina ir neleidžia jam pražysti, arba atvirkščiai — jis prasiveržia laisvai ir nevaldomai. Aukščiausio kūrėjo tikslas buvo ir yra išvesti žmones iš gilių tamsos į akinančią šviesą. Vieni leidosi vedami, o kiti išklydo iš teisingo kelio, ieškodami išganymo kitur, bet vis nerasdami. Esam sutverti tam, kad visą gyvenimą brandintumėm vieną jausmą — meilę ir pagarbą artimui, tėvams, Dievui.

Ėmė Dievas ir išrašė žmonių širdyse ketvirtąjį įsakymą: Gerbk tėvą ir motiną. Prisakė nepamiršti bei gerbti juos, rūpintis senatvėje. Tad prisiminkime brangiausius žmones. — tėvą ir motiną, davusius mums namus, apgaubusius savo šiluma. Tiek daug mero galima pasakyti apie tėvus.

Motina — tai pradžių pradžia. Kol kūdikis buvo joje, motinajau ruošė jį gyvenimui, kuriame daug malonių ir nemalonių netikėtumų: kančios ir skausmo, taip pat ir laimingų akimirkų. Ji pirmoji

parodė vartus, už kurių kelias į gyvenimą. O gyvenimas — tai ir kvepianti pieva prie miško, ir kylantis rūkas virš upės, krentantis minkštas sniegų pūkas, pirmoji mamos pasaka. Tai galbūt kiek per sentimentalu, bet kaip gražu ir trapu. O kaip būna lengva ir gera, kai prisimeni vėsią mamos ranką, pridėtą prie karščiuojančios kaktos. Puikiai prisimenu, kai slaugė mane vaikystėje, keldavosi naktį, kai mane kankino troškulys. Kaip dabar, visa tai prisimenant, negalvosi apie mamą su meile, su pagarba, netarsi tik švelniausių žodžių? Kažkodėl pasidaro graudu ir liūdna, kai pagalvoji, kad kada nors galiu jos netekti. Gana dažnai ir aš, ir daugelis kitų pamiršta ketvirtąjį Dievo įsakymą, Būna tokių akimirkų, kai, visai negalvodama, įskaudinu mamą, supykstu, visai nepaisau jos nuomonės. Tuo momentu manau, kad esu teisi. Po kiek laiko mama taria: “Skauda širdį”. Suprantu, kad tai ne fizinis, o daugiau dvasinis skausmas. Pradedu jausti, kaip prisipildau kažkokios tuštumos ir šalčio, būnu tokioje būsenoje, tarsi brangiausia žmogui sudaviau. Visada palengvėja, kai atsiprašau. Pabučiuoju mamą į skruostą, nors taip jaučiuosi išpirkusi kaltę ir prieš save, ir prieš mylimiausią asmenį, ir iš dalies prieš Dievą. Aš dėkinga savo motinai už jos suteiktą šilumą, už motinišką meilę. Gerbiu ją taip, kaip gali būti gerbiamas pats brangiausias žmogus pasaulyje.

Kurio rašytojo ar poeto kūrybą pradėtume vartyti, jų kūriniuose atrastume išaukštiną ir apdainuotą motiną. Net senojoje tautosakinėje lietuvių literatūroje, ypač dainose, pasakose, padavimuose, motinos paveikslas visada būna apgaubtas sakrališkumu.

Tad gerbkime ir mylėkim savo motinas, saugokim ir melskimės už jas, neskaudinkim ir taušokim, nes motina — mūsų pradžių pradžia.

Nejaugi nieko negalima pasakyti apie tėvą? Juk jis, kaip sakoma, šeimos galva. Seniau šeima nepradėdavo valgyti tol, kol pirmasis duonos neatšilauždavo tėvas, prieš tai sukalbėjęs maldą. Už tėvo tvirtų pečių šeima jausdavosi esanti saugi. Šis žmogus — tarsi užuovėja nuo tykančių gyvenimo pavojų. Manau, kad šiais laikais kai kurios tradicijos yra pasikeitę, bet tėvui — pavyzdingam vyrui, mylinčiam vaikus žmogui, visada jaučiame pagarbą, galime tikėtis pagalbos sunkią mums valandą. Motina yra jautresnė už tėvą, nes jo vyriškas santūrumas kartais neleidžia prasiveržti tikriesiems jausmams.

Skautų talka, statant Šv. Juozapo Darbininko bažnyčią Klaipėdoje.

V. Šimkūno, SJ, nuotr.

Tėvai — gyvenimo ramstis, pagrindas, kurio netekus gyvenimas gali tapti beprasmiu, bet niekada nepamiršime, kad tikėjimą, viltį meilę, visa, ką galėjo duoti, jie padovanojo savo vaikams. Manau, kad vaikai visada liks skolingi savo tėvams. “Padėk senatvėje” — gali reikšti materialinę pagalbą, bet jiems galbūt norėtusi ne tokios paramos, o daugiau dvasinio bendravimo, meilės, kurią jie dalino kitiems. Kad ir kaip toli vieni nuo kitų bebūtų tėvai ir vaikai, jie bus susieti nenutrūkstama dvasine gija, jaus vieni kitų artumą ir begalinę, neblėstančią meilę.

Visi Dievo įsakymai reikšmingi, nė vieno negalima išskirti, bet šis — vienas reikšmingiausių mūsų gyvenime.

Viename kaime mačiau gražų paprotį. Tai žinomas paprotys, bet, deja, ne toks dažnas šiais laikais. Vaikai, tiksliau jau suaugę žmonės, išvažiuodami iš senutės motinos, bučiavo jai ranką. Aplinka prisipildė kažkokio labai senoviško, bet artimo, tauraus jausmo. Taip, mano manymu, turi būti rodoma pagarba ir padėka motinai ir tėvui, Juk vaikystėje visi, dabar bučiavusieji ranką, taip pat buvo išmyluoti, išbučiuoti, išsupuoti tėvų. Tad papuoškim širdis meile tėvams ir telaimina juos Dievas.

Aldona Puišytė

*Tylią naktį gailios giesmės aidai.
Dievo ilgis siela liūdnaveidė ...*

*Skaidrios mintys apie Jį vėl sukas.
Suliepsnoja siela - lyg degtukas -*

*Kad suprasčiau verkiančių paguodą:
Kas skausmuos su meile atsiduoda*

*Dievo Valiai, tas priims čia viską
Kaip misterijos spaltingą vyksmą ...*

*Dieną keičia naktys, naktį - dienos.
Kaip Esi ir koks esi, o Dieve? -*

*Širdžiai kylant iš tamsos į Šviesą,
Spinduliu sužeidęs - vėl slepiasi.*

*Tavo Meilės ilgesys - toks didis:
Žaizdą šią tikrai mirtis užgydys.*

NAUJI LEIDINIAI

**** Dana Mickutė-Mitkienė. DŽIAUGSMAS NEPRAŽYDĖS.** Eilėraščių rinktinė. Viršelio ap-lanką ir iliustracijas piešė Paulius Jurkus. Išleido Violeta ir Mindaugas Gedgaudai, Los Angelas. Spaudė "Rytas", Baltijos pr. 10, Klaipėda, 1993 m. Techninė redaktorė Regina Rimkienė. 178 psl., kaina sutartinė.

Dana Mickutė-Mitkienė gimė 1899 m., kaip ji pati sako savo autobiografijoje, "tarp Jiezno ir Birštono, iš trijų pusių srauniosios Verknės supa-mame Paverkiu vienkiemyje, medžiais apaugusia-me kaime, vidutinių ūkininkų devynių vaikų šeimoje".

Savo poezijos bandymus pradėjo spausdinti 1919 metais. Pradžioje pasirašinėjo slapyvardžiu Pirmoji Žibutė, nes manė esanti pirmoji džūkė mo-teris, rašanti eilėraščius, mėginanti kopti į lietu-viškąjį Parnasą.

Pirmasis jos eilėraštis, išspausdintas "Lietu-vos" dienraštyje "Bijūnams žydint", patiko kom-pozitoriui ir, parašius jam gaidas, buvo pamėgtas karių ir dainuojamas, virtęs lyg ir liaudies daina.

NAUJOJI VILTIS. Politikos ir kultūros žur-nalas. Nr. 25, 1994 m. Leidžia Lietuvos Studentų Tautininkų Korporacija "Neo-Lithuania" ir Ame-rikos Lietuvos Tautininkų Sąjunga. Vyr. redaktori-us — dr. Algirdas Budreckis. Redakcinė kolegi-ja: Antanas Juodvalkis, dr. Leonas Kriaučeliūnas. Kalba ir korektūra — Irena Kriaučeliūnienė.

Meninė priežiūra — Vladas Vijeikis. Šio numerio kaina 7 dol.

Šis 25-asis numeris yra jubiliejinis, tai būtų buvę gera daugiau dėmesio kreipti į kalbą. Pa-sitaiko nemaža rašybos klaidų. Jau antrame virše-lio puslapyje "akį rėžia" žodis "siūsti". Kiekvie-nam turėtų būti aišku, kad reikia rašyti "siūsti". Deja, reikia nusiminus pripažinti, kad ir daugelis kitų užsienio lietuvių leidinių nepasižymi švaria, taisyklinga kalba. Kultūringiems žmonėms reiktų kreipti daugiau dėmesio į kalbos kultūrą.

**** LITUANUS.** Vol 40, No. 2. Šį numerį redaga-vo Robertas A. Vitas. Adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913. Žurnalas išeina keturis kartus per metus. Knygynams ir instituci-joms metinės prenumeratos kaina 15 dol., kitiems — 10 dol.

ALDONA PUIŠYTĖ

TOLIMA TYLI ELEGIJA

*Aidžioj tyloj, spalvingi ir subtilūs,
Užgauna klausą garso virpesiai. —
Ataidi tolimas pavasario motyvas
Iš tos elegijos ... Vėl nerimą pasės?*

*Suskyla tolumos. Per tamsų skliaustą
Liepsnodama nuslysta kometa ...
Kas - laikas ir erdvė? Ar jie sukausto
Minties lėkimą, kai strėlė greita*

*Į amžių atmintį staiga ji įsirežia
Praskrodusi tylios inercijos ribas ...
O aklos rankos, neigę sielų ryšį,
Lytės vien formas, laikinas, grubias. -*

*Taip kurčias regi smuiką, bet negirdi
Skaidrios melodijos. O klausančiam - almės.
Kas jaučia esmę, tam nereikia skirti
Nuo sparno skrydžio, aido - nuo giesmės*

*Išliks, kas tikra. Sąskambiais gražiausias
Tyli elegija vėl klausą palytės. -
Būtis ši - ne akimirkai, ne žaismui ...
Nedrąsiai žiūri mums į veidus paslaptis. -*

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, J

Kas pavojingiau?

Lietuviai, gyvenantys užsienyje, dabar labai pradėjo jaudintis, kritikuoti, rašyti spaudoje, kad Lietuvoje vartojama daug anglų, prancūzų, vokiečių kilmės žodžių, pvz.: imidžas (angl. image), reisas (vok. Reise), eskaluoti, eskalacija (angl. escalation, pranc. escalade). Žinoma, tie kovotojai už lietuvių kalbos grynumą dažnai visai nesijaudina, kad kiti, o ir jie patys, nuolat vartoja daugybę slavų kilmės žodžių bei posakių.

Reikia žinoti, kad tie dabar Lietuvoje pamėgti svetimi žodžiai yra paimti ne tiesiog iš tų minėtų atitinkamų kalbų, bet mūsiškių pasisavinti per rusų kalbą. Mat rusai yra prisiėmę labai daug tų žodžių. Lietuviai, nenorėdami jiems nusileisti, bet pasirodyti taip pat “mokyti” ir “inteligentiški”, mielai noru pradėjo sekti rusais ir su pasididžiavimu prisigrūdo į savo kalbą nemaža tų svetimos kilmės žodžių, vadindami juos tarptautiniais. Taip, kai kurie iš svetimų kalbų paimti žodžiai jau yra virtę tarptautiniais, bet ne visi. Be tarptautinių žodžių mes dažnai negalime išsiversti, bet reikėtų stengtis nevartoti jų per daug, ypač tais atvejais, kai savo kalboje turime labai gerų ir tikslų atitikmenų. Kalbininkai Lietuvoje jau pradėjo smarkiai kritikuoti tą perdėtą svetimybų graibstymąsi ir žmones raginti pirmiausia pagalvoti, ar mes, užuot vartoję svetimą žodį, negalėtume surasti lietuviško.

Tad per didelis tų svetimybų vartojimas tikrai yra smerktinas, bet ar neturėtume dar labiau smerkti tų tautiečių, kurie vartoja įvairius vertinius iš

kitų kalbų (ypač rusų, visai neįtardami, kad tie žodžiai ar posakiai yra nelietuviški. Atrodo, kad tai yra daug blogiau negu vartoti tuos svetimus ar tarptautinius žodžius. Juk visi puikiai supranta, kad tie žodžiai nelietuviški, tad gal pasistengs jų vengti, o tie vertiniai iš slavų kalbų jau nuo senų laikų taip įprasti, kad nesukelia jokio įtarimo ir žmonių vartojami visai ramia sąžine. Tai čia, be abejo, yra didesnė blogybė ir didesnis pavojus mūsų kalbai. Kaip matome iš praktikos, ši piktžolė labai sunkiai išraunama.

Apie tas mūsų kalbos piktžoles jau esame ne kartą rašę, bet čia dar kai kurias paminėsime. Po kiekvieno pateikto nevartotino žodžio ar posakio pridėsime n. vert. — nevartotinas vertinys arba n. svet. — nevartotina svetimybė.

apart n. svet. — be, išskyrus: Apart (=Be) jo brolio nieko daugiau nesutikau.

apmokamas n. vert. — mokomas: Gavau apmokamų (=mokamų) atostogų.

apmokėti n. vert. — sumokėti, užmokėti: Dabar galėsiu apmokėti (=sumokėti, užmokėti) už butą.

apsieiti n. vert. — elgtis: Su juo reikia apsieiti (=elgtis) kaip su mažu vaiku.

apturėti n. vert. — turėti, patirti: Dėl jo elgesio tik gėdą apturėjau (=patyriau).

atgal nevart. reikšme “prieš”: Jis jau išvyko penkeri metai atgal (=prieš penkerius metus).

atitikti kam n. vert. — atitikti ką: Nuorašas atitinka originalui (=originalą).

atremontuoti n. vert. — suremontuoti: Visi namai jau gražiai atremontuoti (=suremontuoti).

atsiekimas n. vert. — pasiekimas, laimėjimas: Visi džiaugiasi jo atsiekimais (=laimėjimais, pasiekimais).

atsinešimas nevart. reikšme “požiūris, pažiūra”:

Tai yra jo labai keistas atsinešimas (=požiūris) į šį klausimą.

atsinešti į ką nors n. vert. — atsižvelgti, žiūrėti, paisyti ko nors: Daugelis moksleivių nerimtai atsineša (=žiūri) į mokslą.

atstovauti ką n. vert. — atstovauti kam: Suvažiavime aš atstovavau skautus (=skautams), o ateitininkų (=ateitininkams) niekas neatstovavo.

atviras su kuo n. vert. — atviras kam: Kaimynas su manim (=man) visada atviras.

Paruošė **MARIJA A. JURKUTĖ**

JAPONAI PRAŠO PLYTŲ IŠ RAUDONŲ VILNIAUS MŪRŲ

Vilniaus miesto meras gavo laišką iš Japonijos. Parašė Maizuru miesto meras Masato Mahii. Laiške prašoma atsiųsti raudonų plytų, pažymėtų žymekliais iš Šv. Onos bažnyčios ir Gedimino pilies. Mat Maizuru mieste yra įkurtas Raudonų plytų muziejus. Jo eksponatai surinkti iš viso pasaulio. Plytos iš Lietuvos papildytų unikalią kolekciją. Tekančios saulės šalyje Šv. Onos bažnyčia vadinama raudonų plytų architektūros vizija, Gedimino pilis, pasaulio šedevru. Iš kur japonai sužinojo apie šiuos Lietuvos kultūros paminklus, miesto vadovams nežinoma — tikriausiai iš reklaminių žurnalų.

Miesto valdybos paminklotvarkos skyriaus specialistai jau susitarė su Šv. Onos bažnyčios šeimininkais: bažnyčios rūsiuose yra palikta plytų jai restauruoti, ir kunigai mielai sutiko vieną plytą išsiųsti į tolimą šalį. Deja, Gedimino pilyje sunau-

dotos visos plytos, tačiau pažadėta vieną atsargiai ištraukti. Jeigu prireiks, padės ir Žemutinėje pilyje dirbantys archeologai — nepagailės vienos XV a. ir vienos dar senesnės plytų. (Lietuvos rytas, Nr. 131)

IŠĖJUSIEJI LIEKA SU MUMIS

Kaune įamžintas trijų žymių Lietuvos žmonių atminimas.

Kalifornijos universiteto profesorės, Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktarės, archeologės europistės Marijos Birutės Gimbutienės-Alseikaitės (1921-1994) mokslo darbai, monografijos yra pelnę viso pasaulio mokslininkų pripažinimą.

Nuo šiol buvęs Kauno jūros prospektas vadinasi M. Gimbutienės gatve.

Visą gyvenimą Lietuvos laisvei dirbo Lietuvos ambasadorius Vašingtone ir Romoje, Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaras Stasys Lozoraitis (1924-1994) ir okupuotos Lietuvos diplomatas užsienyje jo tėvas Stasys Lozoraitis (1898-1983).

Ant Donelaičio g. 58 namo, kur 1935-1939 m. gyveno tėvas ir sūnus Lozoraičiai, bus prikalta atmintinė lenta su abiejų diplomatų bareljefais, O Darželio gatvė pavadinta S. Lozoraičio vardu. (Lietuvos aidas, Nr. 136)

BABTŲ MIESTELYJE — NET DVI JUBILIEJINĖS SUKAKTYS

Babtų miestelis paminėjo savo 600 metų sukaktį.

Jubiliejinės sukakties proga miestelio centre pastatytas ažuolinis koplytstulpis (tautodailininko A. Sakalausko darbas), iš gyvenvietės kraštotyrininkų surinktos medžiagos išleistas leidinys "Babtai istorijos vingiuose", taip pat "Mažoji Babtų enciklopedija". Šventės dalyviai pagerbė seniausią gyventoją 95 metų buvusį savanorį J. Kalpoką bei gražiausios sodybos šeimininkus Audronę ir Antaną Venckus.

Babtų miestelyje paminėtas dar vienas jubiliejus — 250 metų sukaktį atšventė Babtų parapija. Šia proga jos bažnyčioje aukotos šv. Mišios, pašventintas bažnyčios altoriuje pastatytas dar vienas A. Sakalausko darbas — iš medžio išdrožta Kristaus skulptūra. (Lietuvos rytas, Nr. 130)

aukštai vertinti n. vert. — labai vertinti: Visų savo viršininkų jis buvo aukštai (=labai) vertinamas.

baigti su kuo n. vert. — liautis ką darius: Baikim su tais plepalais (=liaukimės plepėję)!

baumkuchenas n. vert. — šakotis, raguotis (tik ne raguolis!).

boti n. svet. — žiūrėti, paisyti.

broškė n. svet. — sagė.

bujoti n. svet. — tarpti, keroti, vešėti, klestėti, gražiai augti.

būti koku n. vert. — būti kokiam: Tau linkiu būti laimingu (=laimingam). Būk mandagesniu (=mandagesnis).

TARTUM EILIUOTA MALDAKNYGĖ

Išėjo iš spaudos dar viena — Lietuvoje jau septintoji žinomos poetės Lacrimos (Marijos Katičiūtės) religinės poezijos knyga “Tikėjimo paslaptis”. Jos turinį, o ir formą nusako paantraštė: “Šv. Mišių mąstymai sonetais”.

Tartum jautri ir nuovoki palydovė, poetė padės mums įsijausti į šv. Mišių auką, suvokti jų esmę, pradedant nuo bažnyčion kviečiančio varpų gaudesio, baigiant kunigo palaiminimu — meilės dovana, kurią “išnešim į tankias gatves”.

*Į meilės žygį — paprastą ir didį
Mus Viešpaties malonė tepalydi,*

— sako Lacrima, ir žadina viltį nepriteklių ir nemeilės išvargintiems mūsų broliams ir sesėms.

Knygos įžangą parašęs JAV gyvenantis prel. Vytautas Balčiūnas reiškia įsitikinimą, kad “Tikėjimo paslaptį” apdainuojantys sonetai susilauks jų verto lietuvių muzikų dėmesio, virs giesmėmis. “Visi liturginiai tekstai paprastai skirti giedojimui. Tik nesant galimumo atlikti juos giesme, jie skaitomi. Giesmė, kuria liturgijoje garbinamas Dievas, privalo kiek galint tiksliau išreikšti joje slypinčią nematomą dievišką tikrovę ir kartu būti lengvai suprantama bet kokio išsilavinimo tikinčiajam. Šitokia kaip tik ir yra Lacrimos religinė poezija”, — rašo jis.

Juk nemaža Lacrimos eilėraščių jau seniai yra virtę giesmėmis, pasklidę po katalikišką pasaulį. Tamsiais priešpaudos metais poetės eilės Lietuvoje dažniausiai klaidžiojo anoniminių rankraščiais, o leidžiamos buvo tik išėivijoje, ir sugrįžusias autorė atpažindavo — kartais labai iškraipytas, o neretai pasirašytas svetimu vardu.

“Tikėjimo paslaptį” puošia fotomeistro Juozo Grikenio nuotraukos, kurios užfiksuoja tėvo Jono Borutos SJ aukojamų Mišių akimirks ir Šv. Kazimiero bažnyčios vaizdai. (Apžvalga, Nr. 24)

AMERIKOS CENTRAS VILNIUJE

Vilniuje, buvusiame Pranciškonų vienuolyne, atidarytas Amerikos kultūros, švietimo ir spaudos centras. Toks JAV diplomatinės tarnybos skyrius

Jėzuitų namų remontas prie Šv. Kazimiero bažnyčios Vilniuje.

veikia daugelyje pasaulio miestų. Vilniaus Centras turi gausią, moderniai įrengtą biblioteką, kurioje sukaupta knygos apie Amerikos kultūrą, istoriją, ekonomiką bei kitas sritis. Biblioteka gauna 35 pavadinimų žurnalus bei laikraščius. Su visais šiais leidiniais gali susipažinti kiekvienas lankytojas, be to, pasinaudoti kompiuterių teikiama informacija. Tik, žinoma, reikia mokėti anglų kalbą, nes visa informacija — tik šia kalba.

Centras numato rengti koncertus, parodas (centro biudžetas 0,5 mln. dolerių), siųsti stažuotis Jungtinėse Valstijose. (XXI amžius, Nr. 52)

SENIEJI DZŪKIJOS KAIMAI

Rudnios kaimas Marcinkonių apylinkėje dažnai dar vadinamas Rudnele, Mažąja Rudnia. Gal

toks mažiškas vardas vartojamas dėl kaimo mažumo ar jo nepaprasto gražumo, o gal kad skirtųsi nuo Rudnios, esančios Kaniavos apylinkėje. Pagaliau ne taip čia ir svarbu. O Rudnia iš tikrųjų nuostabi, ypač kaimo pradžioje tekančios tyros Skroblaus upelis.

Tyla ir nepaprasta ramybė gražią vasaros pavakarę tarsi sukausiusi visą kaimelį. Nors trobų dar nemažai likę, tačiau belsk į jas nebeldęs visame kaime sutiksi tik tris gyventojus. Tai Agota Akstinienė, Ona Kraunelienė ir Stasė Stoškienė. Visos trys našlės. Taigi kaime nėra nė vieno vyriškio. Tiesa, sodybą turi čia nusipirkęs rašytojas Kazys Saja ir dar pora miestiečių. Moterys ypač myli K. Sąją. Nors ir labai "dzidelis" žmogus, bet jos visada eina pas jį pagalbos būdai ištikus.

Žiemą būna sunkiau. Šiemet, kai užpustė kaimelį, tai trys moterys ir gyveno visų užmirštos. Nei kas kelią nuvalė, nei pasidomėjo, ar gyvos, sveikos. Telefono jokio nėra, o iki Marcinkonių 8 km.

Niekam rimtai nerūpi ir dabar, kaip jos gyvena. Nei karvutės, nei arklio, nei jokia autoparduotuvė neatvažiuoja. Vaikai, anūkai aplanko, ir viskas.

Taigi slenka dienos gražioje Rudnioje be didesnių pokyčių. Nors Atgimimo pradžioje rudniškės pačios pirmosios rajone kryžių pastatė, rašytojo K. Sąjos iš užsienių parvežtą trispalvę iškėlė. O dabar vėl užmirštos, tarsi niekam ir nereikalingos. Tik, žinoma, jos nesiskundžia ir miestan pas vaikus nebėga. Vis sava troba, savi miškai aplink ošia, todėl ir gyvenimas, pasak moterų, toks gražus ir mielas. (Lietuvos aidas, Nr. 139)

APIE SPAUDOS LAISVĘ, VIEŠUMO PRINCIPUS IR ŽURNALISTŲ ETIKĄ

"Klaipėdos" viešbutyje Švedijos žurnalistų tarnybos narė Inga Lena Fisher ir žurnalistė Caroline Bilander surengė jau trečią seminarą (pirmasis įvyko Vilniuje, kiti du — Klaipėdoje) Lietuvos žurnalistams.

Buvo surengti pokalbiai: "Darbo sąjungos: kuo skiriasi lietuvių ir švedų Darbo sąjungos", "Žurnalistų vaidmuo ugdant demokratiją", "Žurnalistų etika". Seminaro dalyviai buvo supažindinti su Švedijos viešumo principais, Švedijos

spaudos, radijo, televizijos darbo etikos taisyklėmis, diskutavo, ar reikalinga žurnalistams profesinė organizacija. (Lietuvos aidas, Nr. 139)

NEGIRDĖTA, NEREGĖTA ...

Plateliuose (Plungės raj.) išaiškinti, ko gero, jauniausi Lietuvoje išilaužėliai: atplėšę langą Žemaitijos tautinio parko svetainėje, šeimininkavo dešimtmetis M. Z., jo septynerių ir dvejų metų sesutės. (Respublika, Nr. 144)

PRAŽYDO KRIAUŠĖ

Varėniškis Matas Sakalauskas, liepos 19 d. nuvažiavęs į savo sodą, apstulbo. Pačioje kriaušės viršūnėje išsiskleidė gražūs balti žiedai. Tikras stebuklas. Medelis nedidelis, augina vos kelias kriaušaites. Bet kodėl jis pražydo liepos viduryje, per pačius karščius? (Lietuvos aidas, Nr. 141)

PLUNGĖJE RASTAS UNIKALUS XVII AMŽIAUS LAIKRODIS

Plungėje, M. Oginskio rūmų ansamblyje, kuris yra XIX a. architektūros paminklas, vienas iš pastatų vadinamas laikrodine-oranžerija. Jo bokštelyje kažkada valandas rodė XVII a. kalvių pagamintas laikrodys.

Dabar matyti tik ta vieta, kur buvo laikrodžio rodyklės. Šiame labai apleistame statinyje keliolika kartų lankėsi paminklotvarkininkai, įvairios komisijos. Anot žinovų apžiūros aktų, šio laikrodžio mechanizmas jau sunykęs, jo nebėra.

Neseniai kultūros paveldo inspektorius Antanas Eičas, nepabijojęs užkopti suirusiais laipteliais, apstulbo išvydęs savo vietoje — laikrodinės bokštelyje patenkinamai išsilaikiusį laikrodžio mechanizmą — unikalų technikos paminklą. Pasak šio specialisto, jį įmanoma visiškai atstatyti. Radinys nufotografuotas. (Lietuvos rytas, Nr. 141)

GETO PENKIASDEŠIMTMETIS

Visa savaitę Kaune vyko renginiai, skirti žydų geto penkiasdešimtmečiui. Buvusioje Švabės gimnazijoje vyko konferencija "Kauno žydų likimas". Atidengtos kelios atmintinės lentos. Viena jų primena vaikų gydytoją Petrą Baublį, išgelbėjusį kelias dešimtis žydų vaikų. Kita skirta Choneliui Elkesui, gydytojui, buvusiam Kauno žydų geto tarybos pirmininkui. Ch. Elkesas visomis išgalė-

mis stengėsi palengvinti į getą suvartų žydų dalį. Žuvo gydytojas Dachau koncentracijos stovykloje.

Atmintiniai akmenys atidengti buvusios geto ligoninės vietoje ir geto kapinaičių teritorijoje. O Choralinės sinagogos (Ožėskienės) kieme atidengtas paminklas žuvusiems žydų vaikams (skulptorius R. Antinis, architektas A. Imbrasas).

Kauno gete 1941 metų birželį buvo suvartyta apie 35 tūkstančiai žydų. Dauguma jų buvo sušaudyti IX forte. Nemažai žydų išgelbėjo Lietuvos žmonės. Ir geto 50-mečio minėjimo dienomis devyniems Lietuvos gyventojams įteikti "Pasaulio tautų teisuolio" medaliai. (XXI amžius, Nr. 54)

"STIKLIUOSE" — SENIAUSIA IŠ LIETUVOS KAVINIŲ SIENA

Lietuvoje žinoma "Stiklių" bendrovė atidarė dar vieną "Stiklių" komplekso Vilniuje dalį — vyno rūšį. "Stiklių" prezidentas Romas Zakarevičius sakė, kad restauruojant rūšį archeologai aptiko didelį kultūrinį sluoksnį. Pasirodė, kad toje vietoje kitados yra buvęs nedidelis Vilniaus gyventojų savartynas, todėl archeologai senienas tempė maišais. Dalis tų senienų bus restauruota ir eksponuojama vyno rūšyje. O jame paliktas autentiškas mūras, kai kurios jo vietos statytos XIV amžiuje.

Rūsio svečiai vaišinami kolekciniais, taip pat ir pigesniais prancūziškais bei Kalifornijos vynais. Siūlomi šešių rūšių prancūziški ir tiek pat rūšių lietuviški sūriai. Iš Lietuvos gėrimų pasirinkti Stikliškių midūs.

"Stikliai" miesto centre planuoja atidaryti didelę "Paryžiaus tipo" kavinę. Joje turėjo būti 200 vietų, o kavinė vadinasi "Ponių laimė". Prie dabartinių "Stiklių" aludės, restorano ir vyninės kitų metų gegužės mėnesį bus atidarytas viešbutis. R. Zakarevičius mano, kad jis galės pasigirti keturių žvaigždučių kategorija. (Lietuvos aidas, Nr. 135)

KRETINGOJE IR PANEVĖŽYJE

Kretingoje vyko šv. Tomo Akviniečio studijų mokykla. Iškilmingame mokyklos atidaryme dalyvavo JE pasaulio vyskupas Paulius Baltakis OFM, JE Telšių vyskupas Antanas Vaičius, Kretingos

rajonų vadovai, daug svečių iš užsienio. Pirmąją mokyklos dieną kun. prof. J. Salij (Lenkija) ir dr. M. McLean (JAV) kalbėjo apie šv. Tomo Akviniečio mokymą, gilinosi į kitus žymiojo Bažnyčios filosofo palikimo aspektus. Be abejo, tai viena reikšmingiausių šv. Tomo Akviniečio studijų Lietuvoje.

Kretinga perdavė estafetę Panevėžiui — čia vyko sinoikija — 1994, kur bažnytinę muziką atliko "Liepaičių" choras, savo eiles skaitė poetas B. Brazdžionis. (XXI amžius, Nr. 55)

OLANDAI SKYRĖ DOVANĄ KAUNO ĮGULOS BAŽNYČIAI

Olandija skiria didelę dovaną Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčios atstatymui, pradėtam prieš dvejus metus.

Amsterdame Įgulos bažnyčios rektorių Ričardą Mikutavičių priėmęs Olandijos kardinolas Simonsas susidomėjo restauravimo planais, ir Jo Ekscelencijos palaiminimu Losero miesto parapijoje buvo įkurtas rėmimo komitetas. Komitetas rinks lėšas trijų konkrečių projektų įgyvendinimui.

Dar šiemet penkiuose Įgulos bažnyčios kupoluose turėtų suskambėti 13 naujų varpų. Užprogramuotais laiko intervalais elektronika valdomas kariljonas galės išgroti apie tūkstantį melodijų. Iki metų pabaigos bažnyčioje ketinama įrengti "Philips" akustinę sistemą — su bevieliais mikrofonais, lauko radifikacija ir kita modernia technika. Bažnyčia gaus ir procesijos įrangą bei liturginius rūbus. Dešimt pirmųjų komplektų jau parsiveržti, dar viena tokio pat dydžio siunta yra pakeliui į Lietuvą.

Bendra Olandijos katalikų dovanos vertė 100 tūkst. Vokietijos markių. (Lietuvos rytas, Nr. 144)

Pasvalio parapija birželio 23-26 d. iškilmingai paminėjo 500 m. sukaktį. Šventoriuje pašventintas jubiliejaus proga pastatytas paminklas, atidaryta religinio meno paroda ir kiti renginiai.

♥ Ketvirtoji Lietuvos vaikų bažnytinių chorų šventė Kretingoje įvyko gegužės 28 d. Šventę organizuoja Šv. Cecilijos draugija. Šį kartą dalyvavo net 50 chorų.

ŠEIMA LIETUVIŲ TAUTOSAKOJE

RITA REPŠIENĖ

Lietuvių literatūros ir tautosakos institute š.m. balandžio 15 dieną įvyko V tautosakinė konferencija, skirta Šeimos metams. Joje buvo siekiama apibrėžti ir nustatyti šeimos problemas lietuvių dainuojamosios, pasakojamosios (pasakų ir sakmių) ir smulkiosios (patarlių ir priežodžių) tautosakos rėmuose. Konferencijai pirmininkavo sakytinės tautosakos skyriaus vedėja dr. Nijolė Laurinkienė.

Pirmasis pranešimas apie šeimą lietuvių liaudies dainose buvo perskaitytas Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktoriaus, habilituoto daktaro Leonardo Saukos. Jis ir buvo pavadintas „Šeimos dainos“. Šios dainos lietuvių liaudies dainyne yra išskirtos tematikos pagrindu ir jose dainuojama apie smagumą tėvų namuose, apie rūpesčius kuriant šeimą, apie gerą ar blogą vyrą, žmoną, apie sunkią marčios dalį, apie gentis, našlystę, vaikų mirtį, gaudų našlaičių likimą. Buvo gilinamasi į lietuvių liaudies dainų, kuriose vyrauja tėvų namų, šeimos kūrimo, vyro ir žmonos santykių, problemas. Dainose tėvų namai yra idealizuojami, pasakiškai apdainuojami:

Sidabro lapeliai,
Aukseliai žiedeliai,
Deimanto obuolėliai.

Iš šeimos narių yra apdainuojami tik stiprūs ir suaugę, silpno ir paliegusio tradicinė daina nepasitebi; tai sąlygojo bendrieji klasikinių dainų estetikos principai: suaugusių dainų dėmesio centras — tas žmogaus gyvenimo tarpsnis, kai jis žydi, klesti, pilnas jėgų. Kiekvieną asmenį apibūdina jo įprastinės darbo priemonės, įrankiai ir kitos realijos. Antai močiutę išaukština „šilkų kuodelis“, „aukso verpstelė“, „plonos drobėlės“, tėvelį — „palši jauteliai“, brolių — „juodbėrėliai žirgeliai“.

Baudžiavinėje ir pobaudžiavinėje Lietuvoje vedybų reikalus dažnai nusprendavo tėvai, todėl kildavo įvairūs susidūrimai — tėvai grasindavo už nepaklusnumą iš namų išvaryti, į vaiską užrašyti, bet negalėdavo palaužti sūnaus troškimo: „Ir vis tiek apsižensysiu“. Dainos pakurstydavo jaunuosius priešintis tėvų valiai, akino, sudarant šeimą, būti savarankiškiems, patiems spręsti savo vedybinius — šeimos kūrimo — rūpesčius.

Lietuvių liaudies dainų žinovė dr. Vanda Miševičienė nagrinėjo didžiosios patriarchalinės šeimos atspindžius darbo dainose. Daugiausiai dainų, kuriose atsispindi socialinė nelygybė, yra rugiapjūtės vakaro repertuare. Marti pjovėja dažnai lygina savo buitį pas tėvelius ir vargą pas anytą. Dainose apdainuojamas marčių vargas, niekas šeimoje jų neatjaučia, tik gainioja vis prie naujo darbo. Pasakodama apie didžiąją patriarchalinę šeimą, ji rėmėsi neseniai išleistu Lietuvių liaudies dainyno VII tomo, skirtu „Darbo dainoms“, medžiaga.

Pranešimą apie našlaičius lietuvių liaudies dainose perskaitė Žemyna Trinkūnaitė.

Apie šeimos problemas pasakose kalbėjo pasakojamosios tautosakos tyrinėtoja hab. dr. Bronislava Kerbelytė. Akcentuodama tradicinės bendravimo formas, išreikštas pasakose, ji aptarė pasakose gana ryškią opoziciją savas-svetimas, nes pasakose ir gyvenime svetimieji tam tikromis aplinkybėmis tampa savaisiais, o savieji kartais susvetimėja. Kokiais būdais galima paversti svetimą savu?

Svetimuosius — mitines būtybes, gyvūnus, atsitiktinai sutiktus žmones — pasakų herojai padaro savo pagalbininkais ir ištikimais sąjungininkais, kai su jais pasidalina maistu ar kartu pavalgo. Lietuvių pasakoje „Mirtis kūma“ (tarp-tautiniame A. Arnės ir S. Tompsono pasakų kata-

loge — AT 332) žmogus pavalgo kartu su mirtimi ir gauna galimybę matyti ją, stovinčią prie liginio lovos, žmogus tampa geru gydytoju. Archaiškame kitų tautų folklore užfiksuota tikėjimų, kai kartu valgę žmonės negali vienas kitam padaryti nieko pikto.

Kilnus dalijimasis maistu virto svetingumo papročiu, bet neprarado ir svarbiausios pirmykštės funkcijos — padėti žmonėms suartėti.

Pasakų herojai savo artimaisiais laiko gimines (motiną, brolius, seseris, tėvą), savo šeimos narius (žmoną, vyrą), namiškius (savo gyvulius, tarnus), bet to paties tikslo siekimas labiausiai suartina skirtingus ir iki tol visiškai svetimus žmones. Realiam gyvenime tai buvo ir yra bendras darbas.

Trečia pasakose neretai sutinkama žmonių suartėjimo priemonė — tai patirties perdavimas. Pasakų senelis ar senelė yra gyvenimiškos patirties ir išminties iškūnijimas. Jų patarimų paisyimas — būtina herojaus sėkmės sąlyga. Išmintingi herojaus patarėjai susilaukia jo pagarbos ir visiško pasitikėjimo.

Visos trys žmonių bendravimo ir suartėjimo formos — bendras valgymas, to paties tikslo siekimas bei bendras darbas ir patirties perdavimas — buvo nuolat kultivuojamos tradicinėse šeimose. Iš esmės pasikeitus žmonių gyvenimo sąlygoms, šeimoje prarandamas tradicinis modelis, vis sunkiau išsaugoti dvasinius šeimos narių saitus.

Mitologijos atšvaituose tyrinėja lietuvių dievo Perkūno šeimą dr. Nijolė Laurinkienė. Duomenų apie lietuvių griaustinio dievo šeimą turime nedaug, bet pasitelkus kitų tautų mitologijos faktų, galima palaikyti mitologijos tyrinėtojų (V. Ivanovo, V. Toporovo, R. Sudnik, T. Civjan) keliamą prielaidą, kad Perkūno žmona galėjo būti laumė, chtoniška mitinė būtybė, paprastai ilgais plaukais, dirbanti moteriškus darbus ir skriaudžianti bei globojanti vaikus.

Perkūną ir laumę sieja ta pati savaitės diena — ketvirtadienis. Teigiama, kad ketvirtadienį velnias, griaustinio dievo priešininkas, pavogė nuo jo žmoną. Tikėta, kad ketvirtadienio vakarą žmonių aplinkoje pasirodydavusios laumės; matyt, dėl šios priežasties ketvirtadienio vakarą būdavo pavojinga verpti, austi, tai yra dirbti būdingiausius laumių darbus.

Laumes su Perkūnu sieja lietuvių mitologijos tyrinėtojas hab. dr. Norbertas Vėlius, įžvelgdamas analogijų tarp laumių ir Perkūno. Jis pastebi tiek Perkūno, tiek laumių sąsajas su kalnu ir kad kai kurie mitiniai objektai būdavo vadinami ir Perkūno, ir laumės vardu: belemnitai, laikomi Perkūno kulkomis, žemaičių dažniausiai įvardijami laumės papais, o laumžirgis kai kur Lietuvoje vadinamas Perkūno arkliu.

Dr. Adelė Seselskytė nagrinėjo šeimos konfliktą lietuvių buitinėje pasakoje apie tai, kaip vyras dirbo moteriškus darbus. Šio tipo (AT 1408) pasakos Lietuvoje užrašyti 59 variantai, ji žinoma beveik visuose mūsų krašto regionuose, ypač populiari Rytų Lietuvoje, Žemaitijoje. Būdinga tai, kad šią pasaką seka ir vyrai, ir moterys.

Pasaka prasideda vyro ir moters ginču, kurio darbas sunkesnis, kuris daugiau dirba, jie susitaria apsieisti vienai dienai darbais. Žmona išvaroma arba išeina rugių ar šieno pjauti, o vyras lieka šeiminkauti. Herojus kūrena krosnį, verda pusryčius, muša sviestą, minko duoną, girdo veršius, šeria kiaules, melžia karves, prižiūri viščiukus, žąsis, saugo vaiką, skalbia baltinius. Norėdamas, kad jam bejudant ir bedirbant sviestas pats susimuštų, užsikabina muštuvę ant kaklo ar nugaros. Raiškiai vaizduoja, kaip vyras plauna vaiką, jį įsisodinę į puodą, pastatytą ant ugnies. Nuplikytas vaikas klykia. Vyras, pamatęs grįžtančią žmoną, lipa ant aukšto, įkrenta į smalos statinę, lenda į kubilą su plunksnomis, nukrenta į trobą. Atbėgę kaimynai muša keistą būtybę, manydami, kad tai velnias. Kai primušė, žiūri — vyras.

Visuose tekstuose parodoma, kad sutuoktinių bandymas pasiekti darbais nepasiteisina, grąžinama sena šeimos darbų tvarka: “Nuo to laiko vyras daugiau nebesakė, kad pati namie nieko neveikia”.

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto daktarantė Rita Repšienė aptarė moters sampratą lietuvių etiologinėse sėkmėse. Moters suvokimas žodinėje kultūroje pasireiškia daugialypiame mozaikiškame prasmės statinyje. Jis negali būti simptomatiškai nukreipiamas į feministinius lyg ir kovos už būvį ir vietos po saule dalykus, siekiant išaukštinti moterį ir pažeminti vyrą, ar tiesmukiškų sociologinių nuostatų pagalba pademonstruoti

moters antrarūšiškumą. Dėl tekstologinių pozicijų gausumo ir margumo buvo bandoma apsiriboti vieno pasakojamosios tautosakos žanro — lietuvių etiologinių sakmių — teksta.

Įvairių interpretacijų kupini tekstai apie moters sukūrimą. Visiems žinomas moters sukūrimo iš vyro šonkaulio motyvas yra užfiksuotas ir lietuvių sąmonėje:

“Kai sutveria Dievas Adomu. Ir ilgainiu pamatie, kad Adomu venom labai negera, ilgu po rojų givinti. Kad ir gražu. Nelinksmu. Tada išlaužė Adomo šonkauli vienu. Iš kairiojo šono ir sutvara Jievu.

Dėlto vyrai turi prieš moterie viršenybe. Kad iš šonkaulio sutvartą”.

Lietuvių tautosakos rankraštynas Lietuvių literatūros ir tautosakos institute — LTR 2435 (4 ir 5).

Senajame Testamente, Pradžios knygos pirmojoje dalyje, pateikiama ir kita versija, kad Dievas padarė žmogų pagal savo paveikslą ir savo panašumą, sutvėrė juodu, vyriškį ir moteriškę.

Sklandinas švelnaus humoro ir ironijos yra lietuvių etiologinės sakmės tekstas apie moters sukūrimą iš gyvūno dalies: Dievas nori sutverti moterį. Jis išima vyro šonkaulį, pasideda jį ant žemės, o šuniukas pagriebia. Dievas vejasi šunį, nutraukia uodegą. Iš jos sutveria moterį.

Garsus lietuvių paremiologas, patarlių ir priežodžių tyrinėtojas hab. dr. Kazys Grigas analizavo lietuvių liaudies patarlę “Negirk dienos be vakaro, marčios — be metų”, apibūdindamas ją kaip pikantišką, humoristinio atspalvio stereotipą, kuris sietinas su tarptautine tradicija ir atspindi lietuviškos šeimos (kaimo) papročius. Analizuojant patarlių struktūros komponentus garsyno, žodyno (leksikos), sintaksės ir prasmės (semantikos) lygmenyse, išskiriamas dviejų atskirų komponentų (A - dienos motyvas, B - žmogaus (moters) motyvas) funkcionavimas daugybėje kalbų, komponentams būdingas paralelinis jungimas. Pagrindinė antrojo komponento realija — marti — išimtinai lietuviškas pradai, tautinio savitumo žymė. Nuo Valakų reformos įsitvirtinusi tradicija parvesti žmoną į vyro šeimą su pasoga ir kraičiu, Jos ir anytos santykių būdingas bruožas — nesutari-

mai (anyta — velnio pramanyta, marti — gerklė karti ir t.t.) Tai pastovaus socialinio reiškinio rezultatas atsispindėjęs patarlėje.

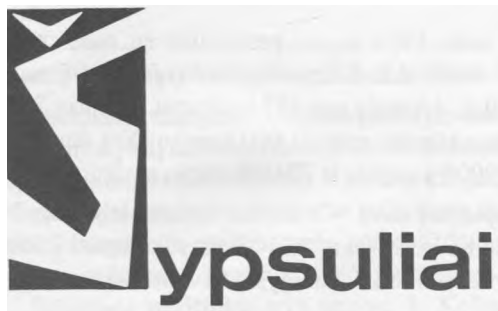
Giedrė Buftenė skaitė pranešimą apie lietuvių patarlę “Obuolys nuo obels netoli krenta” ir tarptautinius jos atitikmenis. Lietuvių patarlių ir priežodžių kartotekoje, esančioje Lietuvių literatūros ir tautosakos institute, yra pateikti net 234 variantai. Dažniausiai ši patarlė yra aiškinama kita patarle — Kokie tėvai, tokie ir vaikai, arba paaiškinimuose pridedama: taip sakoma tada, kaip vaikai daug kuo panašūs į tėvus, ar gerų tėvų vaikas gerai išauklėtas, gerai ir auga. Ši patarlė yra gerai žinoma latviams, baltarusiams, vokiečiams, lenkams, čekams, ukrainiečiams, kroatams, slovėnams, bulgarams, prancūzams, italams.

Kitoje šeimos problematikos patarlėje “Kas tėvų neklauso, klausys šuns skūros barškančios” atpildo įvardijimo variacijos nagrinėjo Gražina Kadžytė. Dabar populiareesnė yra patarlė “Kas tėvų neklauso, valgo duoną sausą”. Barškančios šuns skūros klausymu išreiškiama kareivio dalia, kuomet tėvai nepaklusnų sūnų galėdavo nubausti, atiduoti į kariuomenę rekrūtu, kur jis galės nebe tėvų, o kareiviško būgno klausytis.

Ką galėtų reikšti, kokias reikšmes turėtų patarlę “Verčiau po senio barzda negu po jauno botagu” aptarė Gediminas Radvilas. Lygindamas su kitų tautų (latvių, estų, suomių, karelių, lenkų) analogiškėmis patarlėmis, jis pastebėjo, kad šia populiaria (užrašyta per 70 variantų) patarle siekiama paguosti jaunąją, tekančią tėvų valia už seno nemylimo vyro. Moters padėtis šeimoje ilgus šimtmečius buvo tikrai nepavydėtina, nes jauniko pasirinkimą dažnai nusprendavo tėvai.

Konferencijai pasibaigus, koncertavo Mokslių akademijos folklorinis ansamblis “Dijūta” (ansamblio vadovė — Aušra Žičkienė, instrumentinės grupės vadovė — Rūta Žarskienė. Nuskambėjo šeimos tematikos dainos ir pasakos.

Netrukus turėtų pasirodyti Lietuvių liaudies dainyno VII tomas. “Šeimos dainos”, tomą parengė L. Sauka, melodijas — V. Juodpusis. “Šeimos dainų” tome skelbiama 143 dainų tipų medžiaga. Jiems atstovauja 510 poetinių tekstų ir 323 melodijos.

Dr. H. Armanas, rašydamas apie šių dienų (ypač hipių) taip mėgstamus įvairius nuodus — narkotikus, į straipsnio pabaigą šitaip prabyla: “Artėdamas prie straipsnio pabaigos, pristatau mielam skaitytojui senų ir gerų laikų aristokratišką vaistą kokainą, kuris, kaip ir panelė cigaretė, poniuotė kava ir visų pavojingiausias ponas amfetaminas, yra stiprus centrinės nervų sistemos stimuliuotojas — dirbtinės energijos ir džiaugsmo sukėlėjas. Jis mažiau pavojingas, tačiau, kaip ir visa jo giminė (nikotinas, kofeinas, amfetaminas), yra kaip botagas labai pavargusiam arkliui pavartyti ir priversti jį bėgti, kol vargšas, išvargęs ir išalkęs, bejėgiškai krinta ant kelio, o po to — jokios jėgos ar botagai nebeįpakeis jo vėl bėgti ...”

♥ ♥ ♥

— Mamyte, ar mes galime su Juozuku žaisti tėtį ir mamą?

— Galite, tik nesimėtykite lėkštėmis ir šaukštais ...

♥ ♥ ♥

Naujoje Zelandijoje, ieškant naujo teismo budelio, tai vietai pasisiūlė viena medicinos studentė. Ji turinti gerus nervus, o mirti nubaus tiesiems vyrams būsią maloniau, jeigu juos nugabinas moteris. Taip ji paaiškino savo pranašumą prieš kitus kandidatus.

Maskvos Raudonojoje aikštėje vykstančio parado metu prieina senutė prie vieno vado ir klausia, kas įvykdė didžiąją spalio revoliuciją: darbininkai ar mokslininkai.

— Darbininkai, senele, darbininkai!

— Taip, taip. Mokslininkai tikriausiai pirmiausiai būtų išbandę ant šunų ...

♥ ♥ ♥

Viename universitetiniame Vengrijos mieste policija suėmė knygyno savininkę. Mat policijai nepatiko Sov. Sąjungoje populiarių knygų išdėstymas lange, nes pavadinimai buvo surikiuoti tokia tvarka: “Mes norime gyventi”, “Toli nuo Maskvos”, “Dangoraižių šešėlyje”, “Po svetima vėliava”.

♥ ♥ ♥

— Kodėl gydytojas užsimauna pirštines prieš operaciją?

— Kad nepaliktų pirštų nuospaudų. Jos gali išduoti ...

♥ ♥ ♥

Kalėjimo viršininkas naujai atvykusiam kaliniui sako:

— Pas mus kiekvienas kalinys dirba pagal savo profesiją. Kuo tamsta verteisi?

— Aš smuikininkas.

— Na, tai marš į kiemą malkų pjauti rankiniu pjūklui!

♥ ♥ ♥

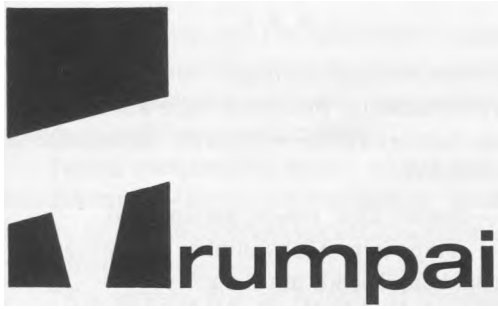
— Prašau man patarti, daktare, kokia yra geriausia gimnastika, norint numesti svorį?

— Galvos purtinimas!

— Kaip tai suprasti?

— Purtingite galvą prie stalo, kai kas nors ragina jus valgyti.

♥Nuo 1994 m. rudens Panevėžyje pradės veikti Šv. Kazimiero kolegija, kurią įsteigė Panevėžio vysk. Juozas Preikšas ir Lietuvos ateitininkų federacijos vicepirm. kun. Rimantas Gudelis. Socialinę Bažnyčios doktriną studijuos 30 katalikų jaunuolių, kuriems po 4 metų bus suteikta socialinio darbuotojo kvalifikacija.

- Tarptautiniame mariologinės darbo grupės suvažiavime Kevelaer mieste balandžio mėn. Koelno arkiv. kard. Joachimus Meisneris teigė, kad Marijos garbinimas esąs ne pamaldumo skonio dalykas, bet visos krikščionybės išgyvenimo klausimas. Be to, jis iškėlė Marijos garbinimo reikšmę krikščioniškoms Rytų tautoms, priešintis komunistinei doktrinai.
- Čikagos arkidiecezijos katalikai suaukojo didžiausią sumą (1,47 mil.) dolerių fondui, kuris rūpinasi pasenusiomis vienuolėmis, vienuoliais ir vienuolių kunigais, kuriems sunku pragyventi iš menkųjų pensijų. Fondas įsteigtas 1988 m.
- Pasaulio lietuvių dainų šventės proga liepos 8 d. Lietuvos prez. A. Brazauskas priėmė didelę grupę išeivijos atstovų ir susitikimo pradžioje įteikė DLK Gedimino trečiojo laipsnio ordiną vysk. P. Baltakiui.
- 1994 m. Bažnyčios metraščio “Annuario Pontificio” žiniomis, 1993 m. gruodžio 31 d. visame pasaulyje buvo 4116 katalikų vyskupų: 2330 vyskupų ordinarų, 1055 vyskupai pagalbininkai ir 731 emeritas. Tą pačią dieną visame pasaulyje buvo 404.641 kunigas, kurių 64,2% priklauso vyskupijoms ir 35,8% vienuoliai.
- Šveicarijoje veikia Biblijos institutas praneša, kad iki 1993 m. pabaigos Šv. Raštas — visas ar bent jo dalys — buvo išverstos į 2962 kalbas ir tarmes. Afrikoje Šv. Raštas išverstas į 587 kalbas ir tarmes, Europoje yra 189 Šv. Rašto kalbinės versijos.
- Afrikoje katalikų skaičius nuolat auga. 1927 m. ten katalikų buvo 3 milijonai, 1946 m. septyni su puse mil., 1955 m. — penkiolika su puse mil., 1975 — 42 mil. Šiuo metu Afrikoje yra 95 mil. katalikų. Afrikoje yra 497 vyskupai, iš kurių 326 vietinės kilmės, apie 21.000 kunigų. Yra daugiau kaip 9000 parapijų ir 70.000 misijų stočių.
- Popiežius savo “Ordinatio Sacerdotalis” apaštaliniaame rašte sako, kad “Bažnyčia neturi jokio autoriteto suteikti kunigystės šventinimus moterims”.
- Kun. Leonardas Andriekus, OFM, kilęs iš Barstyčių, vienuolis pranciškonas nuo 1934 m., vienuolijos administracijoje ėjęs įvairias pareigas, poetas, buv. “Aidų” red., liepos 15 d. atšventė 80 m. amžiaus sukaktį.
- Kard. Vincentas Sladkevičius birželio 13-14 d. dalyvavo Vatikane įvykusioje kardinolų kolegijos konsistorijoje. Iš 139 šiuo metu visame pasaulyje esančių kardinolų į Romą atvyko 114.
- Šios vasaros APPLE (Amerikos profesionalai Lietuvos mokykloms) programoje pirmą kartą buvo paskaitų ciklas katalikiško švietimo klausimais Lietuvos katalikiškų mokyklų ir darželių mokytojams, auklėtojams ir administratoriams.
- Gegužės 14 d. Kauno “Aušros” vidurinėje mokykloje buvo surengta arkivyskupijos jaunimo chorų ir bažnytinių chorų šventė “Soli Deo gloria”.
- Katalikų skaičius JAV praėjusiais metais buvo 59,9 mil., t.y. 600.000 daugiau negu prieš metus.
- Kun. Petras Urbaitis, salezietis, mirė liepos 10 d. Sao Paulo, Brazilijoje. Velionis buvo misisionierius Kinijoje, parašė knygą apie Kiniją. Keletą kartų lankėsi ir JAV.
- Pop. Jonas Paulius II Šeimos metų proga ruošiasi atvykti į JAV ir spalio 20 d. pasakyti kalbą Jungtinėse Tautose, Niujorke. Tai bus antras šio popiežiaus apsilankymas JT. Pirmą kartą lankėsi 1979 m. spalio mėn.
- Kun. Feliksas Jokubauskas, buv. kadaise Pasvalio gimnazijos kapelionas, mirė birželio 30 d. Brazilijoje, ten išgyvenęs 42 metus.
- Telšių vyskupas Antanas Vaičius kunigystės šventimus suteikė trims Telšių seminarijos auklėtiniais: Arūnui Bladžiui, Kęstui Vainoriui ir Stanislovui Šlepavičiui. Telšių seminarija parengė ir į parapijas išleido jau 11 kunigų. **Juoz. M.**

36-asis "Laiškų lietuviams" konkursas

Skelbiame straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Jaunimui priklausys tik viduriniųjų ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jaunimas būtinai prie straipsnio turi pažymėti, kad jis skiriamas jaunimo grupei. Konkurso taisyklės bus maždaug tos pačios kaip ir praėjusiuose konkursuose, tik straipsniai turės būti parašyti būtinai mašinėle su pakankamais tarpais tarp eilučių. Ranka rašytų į konkursą nepriimsime. Suaugusiųjų rašiniai turės būti maždaug 4-9 puslapių, o jaunimo — bent 2 puslapių, bet pageidaujame ir ilgesnių. Premijų skaičių ir didumą nustatys vertinimo komisija.

Siūlomos pasirinkti trys temos: 1. Kelias į Lietuvos dvasinį prisikėlimą; 2. Šeima — meilės mokykla; 3. Kitus įveikti gali daug kas, save įveikti gali tik žmogus.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Ant vokelio užrašomas tik slapyvardis. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką, kuris siunčiamas šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki 1995 m. vasario 16 d. Vėliau atėjusieji nebus priimti. Konkursui atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe.

Nuoširdžiai dėkojame "Laiškų lietuviams" rėmėjams

35 dol. dol. aukojo B. Sturmer.

25 dol. aukojo L. Zurlis.

20 dol. aukojo B. Paprockienė.

15 dol. aukojo H. Stasas.

Po 10 dol. dol. aukojo: A. Andriulis, D. Čipkus.

7,50 dol. aukojo V. Urbonas.

Po 5 dol. dol. aukojo: K. Juškevičius, M. Kuprienė, Z. Petreikis.

Žinokime, jog spausdintas tautos žodis yra tautos išraiška, pagal kurią yra vertinama visa tauta, ir jog ta išraiška kartu yra kasdieninis tautos penas, nuo kurio priklauso jos moralinė ir net fizinė sveikata. Teesie mums spausdintas žodis šventas ir tegul niekas nedrįsta jo netinkamai pareikšti be atsakomybės jausmo.

Stasys Šalkauskis

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.